Handelsbanken

Avtale – Handel med finansielle instrumenter og valutaer

Filialens/avdelingens ansvarshavende:

Filialnr.

Tlf.

Dato
2017-12-7

Kundeopplysninger

Navn på fysisk person eller juridisk enhet		Fødsels- og personnr./org.nr.
Postadresse (gate, postboks osv.)		Statsborgerskap
Postnummer	Poststed	LEI / NID
Tlf.		Kontaktperson
E-post		

Avtale

Denne Avtalen er inngått mellom undertegnede kunde («Kunden») og Svenska HandelsBanken AB (publ) sin norske filial HandelsBanken NUF («Bank», «Banken») om handel med finansielle instrumenter og valutaer i samsvar med vilkårene som legges frem her og på de etterfølgende sidene, samt De alminnelige forretningsvilkårene for handel i finansielle instrumenter, de generelle vilkårene for kontrakter om avista, opsjoner og terminer i valuta, de generelle vilkårene for handel og registrering av fondsandeler, samt Bankens retningslinjer for ordreutførelse (til sammen omtalt som «Avtalen»), slik de måtte gjelde til enhver tid, og hvis gjeldende vilkår Kunden har lest og godkjent. Kunden er også bundet av betingelser i ordregrunnlaget, vilkårene for Sluttseddel fra Banken og regler som er tatt i bruk av Banken, av norske eller utenlandske utstedere, handelsplasser, oppgjørssentraler eller verdipapirsentraler.

For handel med avista, opsjoner og terminer i valuta gjelder de generelle vilkårene for kontrakter om avista, opsjoner og terminer i valuta- hvis gjeldende vilkår kunden har lest og således godkjent – i stedet for de ovennevnte Alminnelige forretningsvilkår for handel med finansielle instrumenter.

Ved gjennomføring av ordrer for aksjefondsandeler som ikke omsettes på en handelsplass, gjelder – i stedet for de ovennevnte Alminnelige forretningsvilkår for handel med finansielle instrumenter – det som fremgår om salg og innløsning i regelverkene for det aktuelle fondet og de generelle vilkårene for handel og registrering av fondsandeler.

I denne forbindelse gjelder cut-off-tider og andre regelverk for salg og innløsning av andeler, for eksempel regelverk som er angitt i fondsreglementet. Risikobeskrivelsen for verdipapirfond er tilgjengelig i prospektene og faktablad for det enkelte fondet. Kunden bør særlig merke seg at for beholdninger i forvalterregistrerte fond vil alt utbytte etter skatt bli reinvestert, uavhengig av om Kunden tidligere har valgt å få utbyttet utbetalt eller ikke.

Vilkårene, slik de til enhver tid foreligger, er å anse som akseptert av kunden hver gang kunden legger inn ordre eller foretar handel med Banken. Kunden aksepterer at de til enhver tid gjeldende endring av vilkår gjøres tilgjengelig for kunden på Bankens nettsider; www. Handelsbanken.no.

Kunden er forpliktet til å holde seg informert om og overholde de ovennevnte vilkårene og reglene. Bankens tjenester i henhold til Avtalen tilbys ikke til fysiske personer som er bosatt utenfor Norge eller til juridiske enheter med adresse utenfor Norge, eller til personer i andre land der Banken er pålagt å utføre registreringstiltak eller liknende. Kunden og Banken er derfor enige om at Banken overfor slike kunder kan komme til å begrense sine forpliktelser under Avtalen, og at Banken har rett til å si opp Avtalen med umiddelbar virkning. Dersom Kunden ikke er norsk statsborger eller dersom han/hun bor utenfor Norge, kan Kundens og Bankens rettigheter og plikter under denne Avtalen være underlagt restriksjoner i henhold til norsk eller utenlandsk lov.

Kunden er klar over at handel i samsvar med denne Avtalen skjer på Kundens egen risiko, og at ansvaret for all risiko ligger hos Kunden. Denne avtalen er utarbeidet i to eksemplarer, hvorav partene har fått hvert sitt.

Banken opptrer som en såkalt ikke-uavhengig rådgiver ved ytelse av investeringsrådgivning.

Banken har verifisert Kundens identitet.

Kategorisering

I henhold til den norske verdipapirhandelloven har Banken plikt til å klassifisere sine kunder i kundekategorier. Det er gitt bestemmelser i lovgivningen om hvordan kategoriseringen skal skje. Klassifiseringen har betydning for omfanget av kundebeskyttelsen. Se også nedenfor, under «Informasjon om kundekategorier».

I samsvar med loven er du eller din organisasjon blitt klassifisert som:

☐ En ikke-profesjonell kunde

☐ En profesjonell kunde

☐ En kvalifisert motpart

Underskrifter

Sted, dato	Sted, dato
Kundens underskrift	Bankens underskrift Handelsbanken NUF, norsk filial av Svenska HandelsBanken AB (publ)
Navn med blokkbokstaver	Navn med blokkbokstaver

Avgifter og skatter

For handel og øvrige tjenester i samsvar med disse vilkårene belastes kunden gebyrer og kurtasje i samsvar med den til enhver tid gjeldende prisliste. Opplysninger om aktuelle priser og gebyrer, samt hvordan disse betales av kunden, finnes i Bankens kontorer eller vår hjemmeside handelsbanken.no i tilknytning til informasjon om respektive produkter/tjenester. Dette gjelder også informasjon om vederlag som banken gir eller mottar fra tredjemann. Informasjon om gebyrer for den aktuelle tjenester og vederlag til og fra andre enn kunden , oppgis før transaksjonen gjennomføres eller tjenesten ytes. Se også mer nedenfor om «Informasjon til kunder som handler med finansielle instrumenter.» Kunden godkjenner herved at tilleggsavgifter også kan påløpe som følger: For handel, clearing eller oppbevaring av utenlandske finansielle instrumenter og for clearing av norske finansielle instrumenter, kan særskilte kostnader og gebyrer påløpe og belastes kunden. For overføring av finansielle instrumenter til en annen institusjon eller for konvertering av finansielle instrumenter, kan særskilte kostnader og gebyrer påløpe og belastes kunden. Gebyr påløper også ved annullering av ordre og/eller makulering av avslut av Banken eller handelsplassen i forbindelse med ulovlig ordreinnleggelse eller handel. Banken kan også belaste kunden andre kostnader som Banken debiteres av andre i forbindelse med kundens handel, clearing eller oppbevaring av finansielle instrumenter.

Kunden er ansvarlig for eventuelle skatter og andre avgifter som skal betales i samsvar med norsk eller utenlandsk lov, norsk/utenlandsk myndighetsbeslutning/vedtak, avtaler mellom stater eller Bankens avtale med norsk/utenlandsk myndighet i anledning oppdrag som Banken utfører for kundens regning i samsvar med denne Avtale. Ved utførelse av oppdrag med fondsandeler som ikke handles på en handelsplass gjelder i stedet de kostnader og gebyrer som fremgår av fondets faktablad (eller tilsvarende). Banken tar ikke gebyr ved flytting av fondsandeler. Det kan imidlertid skje at det institutt som fondet flyttes fra tar en avgitt for flytteoppdraget.

Betaling og levering

Finansielle instrumenter, valuta og likvide midler som Banken i forbindelse med utførelse av oppdrag mottar for kundens regning for videreformidling til kunden (eller en kunden anviser), skal leveres eller betales i samsvar med kundens instruksjoner når denne har oppfylt sine forpliktelser til å levere eller betale i samsvar med det aktuelle oppdrag. Banken har dog rett til å tilbakeholde de finansielle instrumentene, valutaen og respektive likvide midler om Banken har en forfalt krav mot kunden, f.eks. i anledning et annet oppdrag som Banken har utført for kundens regning. Om Banken ved en feil skulle komme til å levere til kunden (eller den som kunden har anvist) finansielle instrumenter eller valuta eller likvide midler som ikke skulle ha vært levert til denne, skal kunden sørge for at de finansielle instrumentene, valutaen eller likvide midlene uten forsinkelse leveres tilbake til Banken.

Avregning av forpliktelser / motregning

For det tilfellet at det skulle bli åpnet konkurs eller gjeldsforhandlinger hos noen av partene, i samsvar med den til enhver tid gjeldende lovgivning, skal samtlige utestående fordringer i tilknytning til handel med finansielle instrumenter og valuta mellom partene motregnes gjennom sluttavregninger/netting per den dag hendelsen inntreffer. Det som etter en slik motregning/netting tilkommer den ene par, er umiddelbart forfalt til betaling.

Skattested

Kunden skal selv bestemme sitt skattested. For juridiske personer er dette vanligvis det landet der den juridiske personen er registrert, eller der selskapet/styret har sitt forretningskontor. For fysiske personer er det vanligvis det landet eller den staten hvis lovgivning fastsetter en skatteplikt på grunnlag av primærbosted, juridisk bosted eller lignende omstendigheter.

Bekreftelse

Kunden bekrefter at de opplysningene som gis på dette skjemaet som er av betydning for beskatning, rapportering, meldinger og anvendelse av denne avtalen, samt for lovfestede krav til opplysningsplikt osv., er riktige, og forplikter seg til umiddelbart å underrette Banken skriftlig om eventuelle endringer vedrørende dette, for eksempel utvandring eller enhver endring av navn, adresse, telefonnummer, statsborgerskap, skattested eller e-postadresse som er oppgitt. På forespørsel fra Banken har kunden plikt til å gi de opplysningene, herunder skriftlige dokumenter, som Banken anser nødvendig for å kunne oppfylle sine forpliktelser i henhold til denne avtalen, gjeldende EU-regelverk, lover, forskrifter og allmenne rettsprinsipper.

Pantsettelse

Til sikkerhet for samtlige av kunden nåværende og fremtidige forpliktelser overfor Banken i forbindelse med oppdrag etter denne Avtale eller ellers oppståtte forpliktelser i forbindelse med kundens transaksjoner med finansielle instrumenter, pantsetter kunder hermed til banken samtlige finansielle instrumenter som til enhver tid disponeres av Banken i forbindelse med oppdraget, samtlige av kundens finansielle instrumenter som for kundens regning er overført til, overlatt til eller oppbevares i banken og kundens fordringer som kan henføres til oppdrag etter denne Avtalen. For kontrakter om spot, opsjoner og valutaterminer gjelder dessuten det som følger av de generelle vilkårene for kontrakter om avista, opsjoner og terminer i valuta, punkt 7.

Reklamasjon og heving

Kunden skal følge opp at sluttsedler eller tilsvarende rapporter er mottatt og skal undersøke disse. Kunden skal umiddelbart varsle Banken om mulige feil eller mangler som kan framgå av sluttsedler, at en sluttseddel mangler, eller med hensyn til eventuelle andre feil eller mangler i forbindelse med ordreutførelsen. Dersom kunden ønsker å tilbakekalle en kjøps- eller salgsordre, skal dette uttrykkelig meldes og umiddelbart formidles til Banken samtidig som feilen eller mangelen ble påpekt. Dersom en klage eller anmodning om tilbakekalling ikke framlegges umiddelbart, mister kunden retten til å kreve erstatning, tilbakekalle ordren eller kreve at Banken treffer andre tiltak. For utført kommisjonsoppdrag inngitt av en forbruker i egenskap av ikke-profesjonell kunde gjelder dog at krav om heving må rettes til banken uten opphold og at kravet om annen pris må rettes til banken innen rimelig tid etter at kunden innså eller burde ha innsett de omstendigheter som lå til grunn for kravet. Om reklamasjon eller krav om heving, annen pris eller annet tiltak ikke rettes til Banken innen den tid som er angitt ovenfor, mister kunden rett til å kreve erstatning, heve oppdraget eller kreve at Banken iverksetter andre tiltak. Vedrørende kontrakter om spot, opsjoner og valutaterminer gjelder dessuten det som følger av de generelle vilkårene for kontrakter om vista, opsjoner og terminer i valuta punkt 2, 13 og 14.

Utførelse av ordre på kundens eget initiativ

Ved utførelse og formidling av ordre på kundens eget initiativ av ikke-komplekse produkter, slik definert i verdipapirhandelloven med

forskrifter, kommer banken regelmessig ikke å ta stilling til om kunden har nødvendige kunnskap eller erfaring til å forstå den aktuelle tjenesten eller om det finansielle instrumentet passer kunden.

Vilkårsendringer

Banken forbeholder seg rett til å endre Avtalen, herunder alminnelige forretningsvilkår. Vesentlige endringer får virkning fra det tidspunkt de skriftlig er meddelt Kunden. Kunden anses å ha akseptert å motta melding om endringer per e-post dersom Kunden har oppgitt e-post adresse til Foretaket. Andre endringer trer i kraft fra det tidspunktet de er publisert på Foretakets internettside. Endringer vil ikke ha virkning for ordre, handler, transaksjoner med videre som er inngitt eller gjennomført før tidspunktet for meddelelsen av endringene. Kunden anses å ha akseptert de til enhver tid gjeldende forretningsvilkår på tidspunktet for inngivelse av ordre.

Oppsigelse

Banken kan si opp Avtalen i samsvar med de alminnelige forretningsvilkår med 2 måneders frist etter at kunden har mottatt melding om oppsigelse.

Kunden kan gi varsel om oppsigelse av avtalen på den måten som er angitt nedenfor under overskriften «Meldinger» (dvs. i brev eller muntlig ved besøk til et kontor) (samt med e-post etter særskilt avtale), med virkning én måned etter at Banken anses å ha mottatt meldingen.

Ved oppsigelse av avtalen skal partene umiddelbart gjøre opp sine forpliktelser i samsvar med disse bestemmelsene. Imidlertid skal Avtalen gjelde, dersom det er relevant, inntil partene har oppfylt alle sine forpliktelser overfor sin motpart. I tillegg kan Banken og kunden hver for seg avslutte ordrer som ennå ikke er utført i samsvar med disse bestemmelsene, som gjelder et bestemt finansielt instrument på samme vilkår som nevnt her.

Uavhengig av bestemmelsene i foregående ledd, kan hver av partene heve avtalen med umiddelbar virkning dersom den annen part har begått et vesentlig avtalebrudd. I denne forbindelse skal alle avtalebrudd hvor det er bedt retting/tiltak, men dette ikke er gjort så snart som mulig, anses som et vesentlig avtalebrudd. Banken kan også heve avtalen med umiddelbar virkning dersom endringer som gjelder kundens skattemessige bosted, fører til at Banken ikke lenger kan oppfylle sine forpliktelser på vegne av kunden for å gjennomføre tiltak med hensyn til skatter, eller der oppfyllelsen av slike forpliktelser er gjort vesentlig vanskeligere. For avtaler om spot, opsjoner og valutahandler gjelder i tillegg det som følger av generelle vilkårene for for kontrakter om avista, opsjoner og terminer i valuta punkt 14.

Meldinger

Meldinger fra Banken

Banken sender en melding til kunden med rekommandert brev eller vanlig post til den adressen der kunden er folkeregistrert (eller tilsvarende), eller dersom dette ikke er mulig, til den adressen som er angitt i Avtalen. Kunden og Banken kan også avtale at meldinger skal sendes til en annen adresse.

Banken har også rett til å sende meldinger til kunden via Handelsbankens nettbank, med e-post til e-postadressen angitt i avtalen eller andre e-postadresser som kunden har meldt til Banken, eller via annen elektronisk kommunikasjon, dersom Banken anser at slike kommunikasjonsmidler er hensiktsmessige.

Meldinger sendt av Banken med rekommandert brev eller vanlig post skal anses å være mottatt av kunden ikke senere enn fem bankdager etter at brevet ble sendt, dersom brevet ble sendt til adressen angitt ovenfor.
Meldinger sendt via nettbank, med e-post eller annen elektronisk kommunikasjon, skal anses å være mottatt av kunden samtidig som de ble sendt, dersom de ble sendt til nummeret eller e-postadressen angitt av kunden. Dersom kunden mottar slik melding på et tidspunkt utenom Bankens vanlige kontortid i Norge, skal kunden anses å ha mottatt meldingen når neste bankdag starter.

Meldinger til Banken

Kunden kan gi Banken meldinger ved å besøke Bankens kontorer eller ved å sende brev. Brev til Banken skal sendes til adressen angitt i avtalen, med mindre Banken har bedt om at svar skal sendes til en annen adresse. Kunden kan bare sende meldinger til Banken via e-post etter særskilt avtale med institusjonen.
Meldinger fra kunden skal anses å være mottatt av institusjonen på den bankdagen de ankommer den adressen som er angitt. Også i andre tilfeller skal Banken anses å ha mottatt meldingen fra kunden dersom kunden kan vise at meldingen ble sendt på en formålstjenlig måte. I slike tilfeller skal Banken anses å ha mottatt meldingen på den bankdagen da kunden kan vise at Banken skulle ha mottatt det.
For meldinger om reklamasjon eller heving i anledning kommisjonsoppdrag for forbruker i egenskap av ikke-profesjonell, kan meldingen gjøres gjeldene dersom kunden kan vise at meldingen ble sendt på en formålstjenlig måte, selv om den ble forsinket, forvansket eller ikke kom frem. Kunden skal dog, om kunden har grunn til å tro at banken ikke har fått meldingen eller er forsinket, varsle Banken om dette.

Ansvarsbegrensning

Banken skal ikke holdes ansvarlig for eventuelle tap som følge av vedtakelse av lover i Norge eller utenlands, inngrep fra norsk eller utenlandsk offentlig myndighet, krigshandlinger, streik, blokade, boikott, lockout eller andre lignende omstendigheter. Reservasjonen med hensyn til streiker, blokader, boikotter og lockouter gjelder selv om Banken selv blir utsatt for slike tiltak eller treffer slike tiltak.
Banken er ikke ansvarlig for skade som oppstår som følge av andre årsaker der Banken har handlet med vanlig aktsomhet. Banken er ikke ansvarlig for indirekte skade, med mindre slik skade er forårsaket av grov uaktsomhet fra Bankens side. Banken er ikke ansvarlig for skade som skyldes norske eller utenlandske børser eller handelsplasser, depotinstitusjoner, verdipapirsentraler, sentrale motparter eller noen annen part som yter tilsvarende tjenester, eller andre parter som Banken har disponert for å utføre tjenester der Banken har utvist behørig aktsomhet med hensyn til å disponere slike parter, eller dersom parten ble henvist til Banken av kunden. Det samme gjelder for skade som skyldes at organisasjonene nevnt ovenfor, eller andre parter som Banken har disponert, blir insolvent. Heller ikke skal Banken være ansvarlig for skade som påføres kunden eller en tredjepart som følge av restriksjoner på disposisjonsretten som Banken kan bli pålagt når det gjelder andeler i verdipapirfond.

Dersom Banken helt eller delvis er forhindret i å treffe tiltak i samsvar med disse vilkår som følge av slike hendelser som er fastsatt i første ledd ovenfor, skal tiltaket utsettes til årsaken til forsinkelsen er borte. Dersom Banken som en følge av slike hendelser er forhindret i å betale eller motta betaling, skal verken Banken eller kunden være ansvarlig for å betale strafferente. Ovennevnte får anvendelse med mindre annet er angitt i gjeldende rett.

Sikkerhetsstillelse

Bankens kunder har sikkerhet i samsvar med den svenske investorbeskyttelsesloven (1999:158). Dekningen ytes med inntil (pt) SEK 250.000 pr. investor pr. skadetilfelle. Sikkerheten dekker kundens tap dersom Banken skulle gå konkurs og man som en følge av dette ikke kan få finansielle instrumenter eller midler frigitt. Krav må fremmes innen ett år etter konkursåpning.

Faktablad/nøkkelinformasjon

I samsvar med forordning (EU) nr. 1286/2014 om nøkkelinformasjonsdokumenter (faktablad) om sammensatte og forsikringsbaserte investeringsprodukter skal Banken kostnadsfritt gi faktablad til ikke-profesjonelle kunder med formål å gjøre det mulig for disse kundene å forstå og sammenligne PRIIPS-produktenes viktigste egenskaper og risikoer. Faktablad kommer til å gis på bankens hjemmesider eller via kundens internettjeneste. Kunden samtykker i at faktablad gis på denne måten. Kunden kan kostnadsfritt kreve å få faktabladene skrevet ut på papir ved å kontakte en av Bankens kontorer.

Om en ikke-profesjonell kunde kontakter Banken på eget initiativ for å gjennomføre en transaksjon i et PRIIP-produkt via løsning for fjernkommunikasjon, kan Banken mangle mulighet til å gi faktablad før transaksjonen gjennomføres. Faktabladet kommer da til å bli gitt uten unødig opphold etter at transaksjonen er gjennomført. I det tilfellet at kunden velger å gjennomføre transaksjonen uten først å ha mottatt faktablad, samtykker kunden til at faktablad kan gis i etterkant av transaksjonen.

Rapportering etter EMIR

I samsvar med forordning (EU) nr. 648/12 om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (EMIR) skal hver av partene i en derivatkontrakt rapportere opplysninger om inngåelse av kontrakten, og enhver endring og avslutning av kontrakt, til et transaksjonsregister. Alle derivatkontrakter skal rapporteres, uansett om de er gjenstand for clearing eller ikke. En part kan delegere rapportering av sitt ledd av transaksjonen til den andre parten eller til en tredjepart, men ansvaret for rapporteringen ligger fortsatt på kunden. Tilsynsmyndighetene kan blant annet beslutte at en særskilt avgift skal belastes den som ikke oppfyller sine rapporteringsforpliktelser.

Når Banken inngår, endrer eller avslutter en derivatkontrakt som skal rapporteres til en transaksjonsregister etter EMIR, kommer Banken til å gjøre slik rapportering for egen del og for de kunder som har meddelt Banken om at man ønsker slik delegert rapportering.

Derivatkontrakten vil bli rapportert til det transaksjonsregister som Banken bestemmer. De kunder som Banken har påtatt seg delegert rapportering for, er pliktig til å gi Banken de opplysninger som Banken krever for slik rapportering, inkludert såkalt LEI-nummer. Kunden kan be Banken om å få opplysninger om hva som rapporteres til transaksjonsregisteret for kundens regning. Kunden kan i visse tilfeller også få tilgang til disse opplysningene direkte fra transaksjonsregisteret. Kunden er ansvarlig for at korrekte opplysninger gis og rapporteres. Banken påtar seg ikke noe ansvar for dette. Banken kan, forutsatt utvist normal aktsomhet, be en tredjepart å helt eller delvis utføre rapporteringen for kundens regning. For rapporteringstjenesten som beskrevet i avsnittet her om EMIR, kan kunden belastes med et gebyr i henhold til den til enhver tid gjeldende prisliste.

Personopplysninger og samtykkeerklæringer

Banken ved daglig leder er behandlingsansvarlig for personopplysninger.
Personopplysninger vil bli behandlet i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Formålet med behandlingen av personopplysninger er gjennomføring av de avtaler som inngås mellom Banken og Kunden, administrasjon, fakturering/oppgjør samt markedsføring av investeringsprodukter og -tjenester. Personopplysninger kan ved lovbestemt opplysningsplikt bli utlevert til offentlige myndigheter.
Kunden aksepterer at Banken utleverer personopplysninger til databehandler, verdipapirregister eller andre samarbeidspartnere.
Kunden kan be om informasjon om hvilken behandling Banken foretar, og hvilke opplysninger som er registrert. Kunden kan kreve retting av uriktige eller mangelfulle opplysninger, samt kreve sletting av opplysninger når formålet med behandlingen er gjennomført og opplysningene ikke kan brukes/arkiveres til annet formål.

Legal entity identifier

Kunden som er en juridisk person eller driver næringsvirksomhet forplikter seg til å skaffe og holde oppdatert/gyldig et særskilt identifiseringsnummer, såkal LEI. Kunden er også innforstått med at et aktivt LEI er en forutsetning for at Banken er forpliktet til å utføre oppdrag etter Avtalen og for at kunden skal kunne kreve sine rettigheter i eller i forbindelse med Avtalen.

Kunden gir Banken fullmakt til for kundens regning å skaffe eller oppdatere LEI. Kunden skal erstatte Banken samtlige kostnader som Banken måtte pådra seg i forbindelse med dette. Banken har dog ingen forpliktelse til for kundens regning å skaffe eller oppdatere LEI.

Verneting, lovvalg og tvisteløsning

Tvister i forholdet mellom Kunden og Banken, herunder tvister som står i forbindelse med de alminnelige forretningsvilkårene skal løses etter norsk rett med Oslo tingrett som (ikke-eksklusivt) verneting. Kunder med utenlandsk verneting fraskriver seg enhver eventuell rett til å motsette seg at søksmål som har tilknytning til disse forretningsvilkår fremmes for Oslo tingrett. Kunder med verneting i utlandet kan, uavhengig av overnevnte, saksøkes av Banken ved slikt verneting dersom Banken ønsker dette.

Informasjon om kundekategorisering

Banken har i henhold til lovgivningen plikt til å klassifisere sine kunder i kundekategorier, henholdsvis ikke-profesjonelle kunder, profesjonelle kunder og kvalifiserte motparter Det er gitt bestemmelser i lovgivningen om hvordan kategoriseringen skal skje. Banken vil informere alle kunder om i hvilken kategori de er klassifisert.

Klassifiseringen har betydning for omfanget av kundebeskyttelsen. Det stilles større krav til blant annet informasjon og rapportering til kunder klassifisert som ikke-profesjonelle enn til kunder klassifisert som profesjonelle. Videre har Banken i henhold til lovgivningen plikt til å innhente opplysninger om Kunden for å vurdere om tjenesten eller det aktuelle finansielle instrumentet/produktet er egnet eller hensiktsmessig for Kunden, henholdsvis egnethetstest og hensiktsmessighetstest. Klassifiseringen har betydning for omfanget av disse testene samt for vurderingen av hva som vil utgjøre ”beste utførelse” ved gjennomføring av handler for Kunden.

Kunder klassifisert som profesjonelle anses likevel for å ha særlige forutsetninger for selv å vurdere de enkelte markeder, investeringsalternativ, handler og den rådgivning Foretaket yter. Profesjonelle kunder kan ikke påberope seg særskilte regler og vilkår som er fastsatt for å beskytte den ikke-profesjonelle kunde.

Kunden kan be Banken om å endre kundeklassifiseringen. For profesjonelle kunder som ønsker å bli behandlet som ikke-profesjonelle kunder må Banken samtykke i dette og avtale om dette må inngås mellom partene. Ikke-profesjonelle kunder som ønsker å bli klassifisert som profesjonelle kunder må oppfylle vilkår som er fastsatt i lovgivningen. Nærmere informasjon om fremgangsmåten ved omklassifisering, vilkår og om konsekvensene av omklassifisering kan fås ved henvendelse til Banken.

Disse vilkårene er tilpasset – først og fremst hva gjelder definisjonene – for å være i overensstemmelse med det fremtidige EU/EØS-regelverket for verdipapirer, som trer i kraft 1. januar 2018.

Vilkårene erstatter i sin helhet tidligere versjoner av Alminnelige forretningsvilkår.

Forretningsvilkårene slik de til enhver tid foreligger er å anse som akseptert av kunden hver gang kunden legger inn ordre eller foretar handel med Banken.

Alminnelige forretningsvilkår for handel med finansielle instrumenter

Definisjoner

Følgende definisjoner gjelder for de alminnelige forretningsvilkårene for handel med finansielle instrumenter:

a) verdipapirer
a) finansielle instrumenter slik de er definert i den norske verdipapirhandelloven, dvs. (1) omsettelige verdipapirer, (2) pengemarkedsinstrumenter (3) andeler i innretninger for kollektive investeringer (fondsandeler), (4) finansielle derivater og (5) utslippskvoter,

og

b) dokumenter av verdi, det vil si dokumenter som ikke kan omsettes i kapitalmarkedet, altså (1) aksjer eller gjeldsbrev som ikke er finansielle instrumenter i henhold til ovennevnte definisjon; (2) garantier, f.eks. for egen gjeld; (3) gavemeldinger;
(4) pantebrev eller liknende dokumenter.

b) sluttseddel bekreftelse om at en ordre eller transaksjon/handel er gjennomført.

c) regulert marked som definert i den norske verdipapirhandelloven, dvs. et multilateralt system innen EØS som samler eller legger til rette for å samle flere utenforstående kjøps- og salgsinteresser i finansielle instrumenter – forskriftsmessig, i systemet og i samsvar med ikke skjønnsbaserte regler – på en måte som leder til en kontrakt.

d) handelsplass som definert i den norske verdipapirhandelloven, dvs. et regulert marked, en multilateral handelsfasilitet (MHF) eller en organisert handelsfasilitet (OHF).

e) handelsplattform handelsplass, en systematisk internaliserer eller en prisstiller innen EØS, eller en annen person som tilbyr likviditet innenfor EØS.

f) handelsfasilitet en MHF eller OHF.

g) MHF som definert i den norske verdipapirhandelloven, dvs. et multilateralt system innen EØS som samler eller legger til rette for å samle flere utenforstående kjøps- og salgsinteresser i finansielle instrumenter – i systemet og i samsvar med ikke skjønnsbaserte regler – på en måte som leder til en kontrakt.

h) OHF som definert i den norske verdipapirhandelloven, dvs. et multilateralt system innen EØS som ikke er et regulert marked eller en MHF, og der flere utenforstående kjøps- og salgsinteresser i obligasjoner, strukturerte finansielle produkter, utslippskvoter eller derivater kan samvirke i systemet slik at det kan inngås bindende handel.

i) systematisk internaliserer som definert i den norske verdipapirhandelloven, dvs. et verdipapirforetak som på organisert, regelmessig og systematisk måte og i et betydelig omfang, handler for egen regning ved utførelse av kundeordre utenfor handelsplass uten å drive et multilateralt system.

j) multilateralt system som definert i den norske verdipapirhandelloven, et system der flere tredjeparters kjøps- og salgsinteresser i finansielle instrumenter kan samvirke i systemet.

k) oppbevaring av finansielle instrumenter oppbevaring av fysiske så vel som dematerialiserte finansielle instrumenter som oppstår ved registrering på en depotkonto.

l) utkontraktert oppbevaring av finansielle instrumenter (sub-custody) verdipapirinstitusjon som på oppdrag fra Banken eller annen tredjepart oppbevarer verdipapirer på depotkonto på vegne av kunder.

m) verdipapirinstitusjon verdipapirforetak, norsk kredittinstitusjon med tillatelse til å drive verdipapirvirksomhet eller utenlandsk selskap som driver verdipapirvirksomhet fra en filial eller via tilknyttede agenter som er etablert i Norge, og utenlandske selskaper med tillatelse til å drive virksomhet tilsvarende verdipapirvirksomhet.

n) verdipapirsentral som definert i den norske verdipapirregisterloven.

o) virkedag en dag i Norge som ikke er en søndag eller annen helligdag, eller i forbindelse med betaling av gjeldsbrev: en dag som tilsvarer en offentlig fridag.

p) sentral motpart (CCP) som definert i den norske verdipapirhandelloven, dvs. en juridisk person som trer inn som part i kontrakter på den måten at den sentrale motparten blir selger for kjøperen og kjøperen for selgeren.

1. Ordren mv.

En ordre fra kunden om handel i finansielle instrumenter skal legges inn på den måten som Banken har anvist. En slik ordre innebærer en forpliktelse for Banken til å forsøke å inngå en avtale i samsvar med Kundens instruksjoner. Banken er ikke forpliktet til å godta en ordre om handel i finansielle instrumenter. Banken gir ingen garanti for at en mottatt ordre vil føre til en handel.

Banken har anledning til å avvise/frasi seg en mottatt ordre dersom kunden er forsinket med å oppfylle sine forpliktelser i forbindelse med ordren i henhold de alminnelige forretningsvilkårene, eller dersom det ellers foreligger rimelige grunner til dette. Banken kan også avvise en ordre uten å oppgi årsaken til det dersom Banken mistenker at en effektuering av ordren vil medføre et brudd på gjeldende lovgivning (for eksempel regler om markedsmanipulering), gjeldende markedsregler eller gjeldende praksis i verdipapirmarkedet, eller dersom kunden ikke oppgir opplysninger eller dokumentasjon som er nødvendig for at institusjonen eller kunden skal kunne oppfylle sine forpliktelser under denne avtalen eller i henhold til gjeldende EU/EØS-regler, lover, andre forskrifter, generelle juridiske prinsipper eller regelverk fra en handelsplass, en verdipapirsentral eller en sentral motpart (CCP), eller dersom Banken av en hvilken som helst annen grunn finner at det foreligger særlige grunner til dette.

Banken foretar lovpålagt lydopptak av telefonsamtaler i tilknytning til ytelse av investeringstjenester og investeringsvirksomhet, eller telefonsamtaler som er ment å føre til at det ytes investeringstjenester eller utøves investeringsvirksomhet.

Banken vil foreta lydopptak av samtlige ordrer om kjøp, salg eller tegning av finansielle instrumenter som inngis per telefon. Banken har ikke anledning til å utføre ordre som ringes inn til telefoner som ikke er tilkoblet lydopptaksutstyr, herunder mobiltelefon. Lydopptak og annen dokumentasjon vil bli oppbevart av Banken. Lydopptak vil bli oppbevart av Banken i en periode som samsvarer med gjeldende lovgivning beregnet fra opptaksdag. Kunden kan også be om å få opplysninger om innspilte samtaler og lagret elektronisk kommunikasjon.

Banken utfører ordrer i samsvar med god markedspraksis. Ved utførelse av ordrer for kunder som Banken behandler som ikke-profesjonelle kunder eller profesjonelle kunder, gjelder Bankens til enhver tid gjeldende retningslinjer for ordreutførelse , i tillegg til sammenslåing og deling av ordrer. På forespørsel fra kunden vil Banken gi kunden tilgang til de gjeldende retningslinjene og vilkårene som er nevnt i dette avsnittet.

I tillegg gjelder regler som er vedtatt av norske eller utenlandske utstedere, handelsplasser, handelsplattformer, sentrale motparter (CCP) og verdipapirsentraler. Slike regler leveres av vedkommende institusjon, utsteder, handelsplass, sentrale motpart (CCP) eller verdipapirsentral. På forespørsel fra kunden kan Banken gi nærmere opplysninger om hvor informasjonen er tilgjengelig, f.eks. på et nettsted, eller ved å oppgi relevante kontaktopplysninger.

En ordre gjelder i den tidsperioden som er avtalt mellom kunden og Banken. Dersom det ikke er inngått en slik avtale gjelder ordren på den dagen den er mottatt, men ikke lenger enn til det tidspunktet på samme dag da Banken avslutter handel med den typen finansielt instrument som ordren gjelder.

Når Banken har utført en ordre, vil Banken opplyse om utførelsen ved hjelp av en sluttseddel eller en tilsvarende rapport.

Dersom ordren er gjennomført med en direkte avtale med Banken, vil dette være angitt på sluttseddelen eller et tilsvarende dokument at ordren er utført for egen regning, via en intern transaksjon eller med Banken som kundens motpart. Dersom ordren utføres gjennom en avtale med en annen kunde i Banken (herunder en juridisk enhet i Handelsbankkonsernet), vil det stå på sluttseddelen eller tilsvarende at transaksjonen er gjennomført via en gjensidig avtale eller en intern transaksjon. Det som står i dette avsnittet gjelder imidlertid ikke dersom ordren er blitt utført på en handelsplattform eller handelsplass med anonym handel og i konkurranse.

Dersom Banken etter en særskilt avtale med en kunde har utarbeidet en sluttseddel uten å ha kjøpt eller solgt de finansielle instrumentene på vegne av kunden, skal dette oppgis på sluttseddelen, for eksempel ved å angi at Banken bare bistår i utveksling av provenyer og finansielle instrumenter.

2. Kommisjonsbasert handel mv.

Ved kommisjonsoppdrag kan Banken utføre ordren i sitt eget navn for kundens regning, med en annen kunde av Banken eller ved at Banken selv trer inn som kjøper eller selger (på norsk kalt «handel for egen regning»).

3. Kjøpsordre

Følgende vilkår gjelder når kunden («kjøper», «kjøperen») har lagt inn ordre for kjøp av finansielle instrumenter:

Betaling

Fra og med tidspunktet for mottak av kjøpsordren kan Banken holde av midler tilsvarende det totale oppgjørsbeløpet (herunder kurtasje og gebyrer) på en konto som kjøperen har i Banken.

Kjøperen skal betale til Banken hele beløpet som er angitt på sluttseddelen, senest kl. 8.00 (CET) om morgenen på oppgjørsdatoen. Hvis ordren er gjennomført i en annen valuta enn norske kroner, skal valutaen spesifiseres på sluttseddelen. Ved veksling skal man bruke den valutakursen som til enhver tid anvendes av Banken.

Som betaling for kravet som oppstår som følge av en kjøpsordre, skal Banken også ha rett til å debitere kjøperens konto i Banken, som kjøperen har angitt, for totalbeløpet som fremgår på sluttseddelen. Dersom det ikke er spesifisert en slik konto, eller hvis midlene mangler på den angitte kontoen, kan beløpet trekkes fra en hvilken som helst annen konto som kjøperen har i Banken.

Dersom kjøperen ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser til Banken, skal Banken ha rett til å belaste renter på kravet slik det fremgår nedenfor.

Overføring av finansielle instrumenter

Med mindre loven, offentlige forskrifter, spesielle regler for de aktuelle finansielle instrumentene eller en egen avtale med kjøperen krever noe annet, skal de finansielle instrumentene som ordren gjelder, overføres til kjøperen på følgende måte:

- for instrumenter som skal være eier-registrert i en verdipapirsentral eller tilsvarende, eller instrumenter som skal registreres på en depotkonto eller tilsvarende i Banken, ved at Banken gjør de nødvendige registreringene
- for instrumenter som skal registreres på en depotkonto eller tilsvarende hos en utenforstående depotinstitusjon, av kjøperen som gir den utenforstående instrukser om mottak av instrumentene som ordren gjelder
- for instrumenter som er utstedt i dokuments form, ved overføring til kjøperen.

Bankens panterett

Banken har pant i de kjøpte instrumenter som sikkerhet for sitt krav mot kjøper på bakgrunn av ordren. Banken har rett til å iverksette nødvendige tiltak for å fullbyrde og sikre panteretten. Hvis kjøperen unnlater å oppfylle sin betalingsforpliktelse overfor Banken, kan Banken på den måten og på det tidspunktet Banken selv anser som hensiktsmessig, selge de(t) relevante instrumentet/instrumentene eller foreta andre disposisjoner for å gjennomføre handelen. I den forbindelse kan Banken undertegne på vegne av kjøperen og treffe andre nødvendige tiltak i forbindelse med oppgjøret. I så fall skal Banken ha rett til å beholde inntektene fra mottatte midler som er nødvendige for å dekke Bankens krav, rentene for dette og eventuelt arbeid, kostnader og valutatap Banken har måttet dekke.

Dersom provenyet fra et slikt salg eller andre disposisjoner er utilstrekkelig til å dekke Bankens samlede krav, skal kjøperen ha ansvaret for differansen med tillegg av påløpt rente. I så fall har institusjonen rett til å belaste den av kjøperen anviste konto som denne har i Banken. Dersom det ikke er spesifisert en slik konto, eller hvis det ikke er midler på den, kan beløpet trekkes fra en hvilken som helst annen konto som kjøperen måtte ha i Banken.

Det ovenstående skal på ingen måte begrense rettighetene som Banken kan ha i henhold til EU/EØS-regulering, lover eller andre forskrifter.

4. Salgsordre

Følgende vilkår gjelder når kunden («selger», «selgeren») har lagt inn ordre for salg av finansielle instrumenter:

Overføring av finansielle instrumenter

Banken skal i anledning av salgsoppdraget få fri disposisjonsrett til de instrumenter oppdraget gjelder.

Dersom instrumentene er eierregistrert i en verdipapirsentral eller tilsvarende med Banken som kontofører, eller registrert på en depotkonto i Banken, skal Banken ha rett til å utføre de nødvendige registreringene.

I andre tilfeller skal selgeren, samtidig med at ordren legges inn, iverksette tiltak som er nødvendige for at Banken skal få fri disposisjonsrett til instrumentene. I denne forbindelse skal selgeren

- angående instrumenter som er registrert på en depotkonto eller tilsvarende hos en utenforstående depotbank: umiddelbart be denne overføre instrumentene ordren gjelder, til institusjonen
- for instrumenter som er eierregistrert ved en verdipapirsentral eller tilsvarende gjennom en annen kontofører enn Banken: sørge for at Banken får full råderett (fullmakt) over instrumentene eller instruere institusjonen om å utføre en rask overføring til institusjonen av de instrumenter som oppdraget gjelder
- for instrumenter som er utstedt i dokuments form: overlevere slike dokumenter til Banken.

Dersom Banken ikke har mottatt full disposisjonsrett til instrumentene samtidig med ordren, har Banken rett til å oppfylle avtalen vis-à-vis motparten på den måten Banken anser som hensiktsmessig. Selgeren skal kompensere Banken for kostnadene for dette, med tillegg av renter. Hvis Banken må betale kompensasjon og/eller gebyrer til en sentral motpart fordi finansielle instrumentene ikke er levert i tide, og ansvaret for dette ligger hos selgeren, skal selgeren kompensere Banken for disse kostnadene med tillegg av renter. Videre skal selgeren kompensere Banken for Bankens arbeid og kostnader og eventuelle valutatap. Banken kan debitere en konto i Banken som selgeren har spesifisert, for å dekke beløpet selgeren skylder Banken. Dersom det ikke er spesifisert en slik konto, eller hvis det ikke er midler på den, kan beløpet trekkes fra en hvilken som helst annen konto som selgeren måtte ha i Banken.

Betaling

Selgeren vil motta nettobeløpet som er angitt på Bankens sluttseddel, senest kl. 18.00 (CET) på oppgjørsdatoen. Hvis ordren er gjennomført i en annen valuta enn norske kroner, skal valutaen spesifiseres på sluttseddelen. Ved veksling skal man bruke den valutakursen som til enhver tid anvendes av Banken.

Dersom selgeren ikke har gjennomført de tiltakene som er nødvendige for at Banken skal få full disposisjonsrett til instrumentene ordren gjelder, vil selgeren tidligst motta betaling på andre virkedag etter at Banken får tilgang til instrumentene, men ikke før den angitte oppgjørsdatoen. Dersom selgeren har foretatt de nødvendige tiltakene etter kl. 12.00 (CET) på en virkedag, vil tiltakene anses for å være iverksatt neste virkedag.

5. Utenlandske transaksjoner

I forbindelse med utenlandske transaksjoner kan det oppstå avvik fra vilkårene som er angitt ovenfor angående kjøps- og salgsordrer.

6. Gebyrer og avgifter mv.

Kunden skal betale kurtasje og andre gebyrer som følger av ordren i henhold til den til enhver tid gjeldende prislisten, eller i samsvar med det som Banken og kunden har avtalt separat.

Kunden er også ansvarlig for nødvendige kostnader, gebyrer og omkostninger som oppstår i forbindelse med gjennomføring av ordren, og for skatter og avgifter i henhold til norsk eller utenlandsk lovgivning.

7. Forsinkelsesrente

Dersom kunden er forsinket med å oppfylle sine forpliktelser, har Banken krav på renter etter følgende betingelser:

- for kjøpsordrer beregnes renten fra oppgjørsdatoen som er angitt på sluttseddelen, eller fra en senere dato da instrumentene ble gjort tilgjengelige for kjøperen, frem til og med den faktiske betalingsdatoen.
- for salgsordrer beregnes renter på kostnadene som oppstår som følge av at Banken ikke mottar full disposisjonsrett, fra den dagen kostnaden oppsto og frem til og med den faktiske betalingsdatoen.

Renten skal beregnes til en årlig rente der 8 prosentpoeng overstiger én ukes NIBOR lånerente (Norwegian Interbank Offered Rate), som fastsettes to virkedager før den første dagen i hver slik periode. Renten skal imidlertid aldri betales med en kurs som er lavere enn den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrenten som er gitt av Finansdepartementet i henhold til den norske forsinkelsesrenteloven.

8. Kundens rett til å annullere ordrer

Kunden har rett til å annullere ordren dersom kunden har iverksatt tiltakene som er nødvendige i forbindelse med ordren, og dersom Banken ikke innen rimelig tid etter at transaksjonen gjennomføres

- hva gjelder kjøpsordrer: i henhold til Bankens forpliktelser har gitt kjøperen instrumentene som er omfattet av ordren
- hva gjelder salgsordrer: har utført betalingen som følger av ordren

Dersom kunden i et slikt tilfelle annullerer en ordre, løses kunden fra alle sine forpliktelser som følge av dette.

Annullering etter denne bestemmelsen må skje i samsvar med gjeldende EU/EØS-regler (f.eks. markedsmisbruksforordningen), lover og forskrifter.

9. Kundens opplysningsplikt

På anmodning fra institusjonen er kunden forpliktet til å oppgi informasjon, herunder skriftlige dokumenter, som Banken mener er nødvendige for at den skal kunne oppfylle slike forpliktelser i henhold til Avtalen eller i henhold til gjeldende EU/EØS-regler, lover, andre bestemmelser, generelle juridiske prinsipper eller forskrifter og regelverk fra handelsplattformer og handelsplasser, verdipapirsentraler eller sentrale motparter (CCP).

10. Clearing og oppgjør for utførte ordre

Banken må overholde de reglene for oppgjør av transaksjoner som utføres på handelsplassen. Disse reglene kan omfatte krav om å bruke en oppgjørssentral i form av en sentral motpart. Med mindre det er inngått avtale om noe annet sluttføres den utførte ordren mellom kunden og Banken i henhold til det som er angitt ovenfor angående kjøps-
og salgsordrene.

11. Annullering av ordrer og kansellering av handler

Banken har rett til å annullere kundens ordrer eller å kansellere handler som er utført på vegne av kunden i den utstrekning ordren annulleres eller handelen kanselleres av relevante handelsplasser. Det samme gjelder i andre tilfeller der Banken anser at annullering av en ordre eller kansellering av en handel er nødvendig fordi Banken, en motpart i markedet eller kunden selv har begått en åpenbar feil, dersom Banken får mistanke om at kunden har opptrådt i strid med gjeldende EU/EØS-regler, lover eller andre forskrifter, eller dersom kunden på annen måte har opptrådt i strid med det som er god praksis i verdipapirmarkedet.

Dersom en ordre annulleres eller en handel kanselleres, skal Banken varsle kunden om dette uten unødig opphold. Dersom handelsplassen som følge av en innstilt handel, teknisk feil eller liknende har annullert alle utførte ordrer, vil Banken normalt ikke informere kunden.

12. Klager og tilbakekalling

Kunden må kontrollere at sluttsedler eller tilsvarende rapporter er mottatt og må undersøke disse.

Kunden skal umiddelbart varsle Banken om mulige feil eller mangler som kan fremgå av sluttsedler, at en sluttseddel eller tilsvarende rapport mangler eller om eventuelle andre feil eller mangler i forbindelse med utførelse av ordren.

Dersom kunden ønsker å tilbakekalle en kjøps- eller salgsordre, skal dette uttrykkelig meldes og umiddelbart formidles til Banken samtidig som feilen eller mangelen blir påpekt. For provisjonsbaserte ordrer som er effektuert på oppdrag fra en forbruker i egenskap av ikke-profesjonelle kunde, skal det sendes en anmodning om å kansellere ordren til Banken uten opphold, og en forespørsel om en annen pris skal sendes til Banken innen rimelig tid etter at kunden har oppdaget eller burde ha oppdaget forholdene som gjeldende forespørsel var basert på.

Dersom en klage, en anmodning om tilbakekalling eller en forespørsel om en annen pris ikke umiddelbart sendes inn, mister kunden retten til å kreve erstatning, tilbakekalle den utførte ordren eller kreve at Banken treffer andre tiltak.

13. Begrensninger i Bankens ansvar mv.

Banken skal ikke holdes ansvarlig for eventuelle tap som følger av et norsk eller utenlandsk lovvedtak, inngrep fra norske eller utenlandske myndigheter, krigshandlinger, streik, blokade, boikott, lockout eller andre liknende omstendigheter. Forbeholdet om streik, blokade, boikott og lockout gjelder selv om Banken selv blir utsatt for slike tiltak eller treffer slike tiltak.

Banken er ikke ansvarlig for å betale erstatning for skade som oppstår av andre grunner og der Banken har opptrådt med tilbørlig aktsomhet.

Banken er ikke ansvarlig for skade som skyldes norske eller utenlandske handelsplattformer, handelsplasser, depotinstitusjoner, verdipapirsentraler, sentrale motparter eller andre parter som yter tilsvarende tjenester, eller andre parter som Banken har engasjert for å utføre tjenester, så lenge Banken har utvist tilbørlig aktsomhet ved valg og bruk av slike parter, eller der kunden henviste parten til Banken. Det samme gjelder for skader som skyldes at de ovennevnte organisasjonene eller andre parter som Banken har gitt oppdrag, blir insolvente. Banken skal heller ikke være ansvarlig for skader som påføres kunden eller en tredjepart som følge av begrensninger over disposisjonsretten som Banken kan bli pålagt angående finansielle instrumenter.

Banken er ikke ansvarlig for indirekte skader eller tap. Denne begrensningen gjelder likevel ikke dersom den indirekte skaden skyldes grov uaktsomhet. Begrensningen gjelder heller ikke ordrer som er sendt inn av forbruker dersom den indirekte skaden skyldes Bankens uaktsomhet.

Hvis det oppstår direkte eller indirekte skade i tilknytning til et kommisjonsoppdrag for en forbruker, er det institusjonens ansvar å påvise at skaden ikke oppsto fordi institusjonen opptrådte med uaktsomhet.

Dersom et forhold som er angitt i første avsnitt ovenfor hindrer Banken i å effektuere en kjøps- eller salgsordre for finansielle instrumenter, enten helt eller delvis, kan tiltakene bli forsinket inntil hindringen ikke eksisterer lenger. Dersom Banken som en følge av slike hendelser blir forhindret i å betale eller motta en betaling eller leveranse, skal verken Banken eller kunden være ansvarlig for å betale renter.

Ovennevnte får anvendelse med mindre annet er angitt i annen bindende lovgivning.

14. Meldinger

Meldinger fra Banken

Banken sender en melding til kunden med rekommandert brev eller vanlig post til den adressen som kunden er offisielt registrert med (eller tilsvarende), eller – dersom det ikke er mulig – til den adressen som er angitt i Avtalen. Kunden og Banken kan også avtale at meldinger skal sendes til en annen adresse.

Banken har også rett til å sende meldinger til kunden via Bankens nettbanktjeneste eller til den e-postadressen som er angitt i Avtalen, til en annen e-postadresse eller via annen elektronisk kommunikasjon, dersom Banken finner at slike kommunikasjonsmidler er hensiktsmessige.

Meldinger som Banken sender med rekommandert brev eller vanlig post skal anses å være mottatt av kunden ikke senere enn fem virkedager etter at brevet ble sendt, dersom brevet ble sendt til adressen som er angitt ovenfor.

Meldinger som sendes via nettbank, e-post eller annen elektronisk kommunikasjon, skal anses å være mottatt av kunden samtidig som de ble sendt, dersom de ble sendt til det nummeret eller den e-postadressen som ble angitt av kunden. Dersom kunden mottar slik melding på et tidspunkt utenom institusjonens vanlige kontortid i Sverige, skal kunden anses å ha mottatt meldingen når neste virkedag starter.

Meldinger til Banken

Kunden kan gi Banken meldinger ved å besøke Bankens filialer eller ved å sende brev. Brev til Banken skal sendes til den adressen som er angitt i Avtalen, med mindre Banken har bedt om at svarene sendes til en annen adresse. Kunden kan bare sende meldinger til Banken via e-post etter særskilt avtale med institusjonen.

Meldinger fra kunden skal anses å være mottatt av institusjonen på den virkedagen de ankommer den adressen som er angitt. Også i andre tilfeller skal Banken anses for å ha mottatt meldingen fra kunden dersom kunden kan vise at meldingen ble sendt på en hensiktsmessig måte. I slike tilfeller skal Banken anses å ha mottatt meldingen på den virkedagen da kunden kan påvise at Banken skulle ha mottatt det.

Meldinger som gjelder klager og tilbakekalling som følge av provisjonsbaserte ordrer som en forbruker har lagt inn i egenskap av ikke-profesjonell kunde, i henhold til Bankens kategorisering og den norske verdipapirhandelloven, kan påberopes som sendt dersom kunden kan påvise at de ble sendt på en hensiktsmessig måte, selv om de i realiteten ble forsinket, skadet eller ødelagt eller ikke kom frem. Men dersom kunden har grunn til å tro at Banken ikke mottok varselet, eller at varselet ble skadet eller ødelagt, må kunden sende meldingen til Banken på nytt.

15. Gjeldende lov

Disse generelle vilkårene og Bankens særlige policy for ordreutførelse m.v skal tolkes og anvendes i henhold til norsk lov.

De generelle vilkårene for kontrakter om avista, opsjoner og terminer i valuta

Alminnelige bestemmelser

Disse alminnelige vilkårene («Vilkår», «Vilkårene») skal anvendes på alle kontrakter om valutaopsjoner og valutaterminer mellom Banken og kunden, selv om det ikke henvises til Vilkårene i forbindelse med Handelen. Det som avtales når en Handel er avsluttet, og i Avtalen og Vilkårene, skal i fellesskap utgjøre vilkårene for en transaksjon i valutaopsjoner eller valutaterminer og avistahandler i valuta. Dersom partene ønsker å fravike Avtalen og dens Vilkår ved inngåelse av en Handel, må det inngå en separat skriftlig avtale om dette. Hver Handel skal dokumenteres med en Bekreftelse. Alle Handler som inngås i forbindelse med avista, opsjoner og terminer i valuta skal anses som ett mellomværende. Ved avvik/uoverensstemmelse mellom innholdet i Bekreftelsen og Avtalen og dens Vilkår, skal bestemmelsene i Bekreftelsen ha forrang.

1. Definisjoner

Handel
En avtale om en avistahandel eller kjøp eller salg av en valutaopsjon eller valutaterminkontrakt.

Handelsdato
Den virkedagen da partene inngår en Handel om avista, opsjoner og terminer i valuta

Avtale
Avtalen som inngås mellom partene om handel i finansielle instrumenter og valuta, sammen med de til enhver tid gjeldende generelle vilkår.

Virkedag
En virkedag er en dag som ikke er en lørdag, søndag eller annen helligdag, eller som ikke er en dag som tilsvarer en offentlig fridag, og er en dag da Bankene i Norge generelt holder åpent.

Bekreftelser
En bekreftelse om de konkrete vilkårene for Handelen (se punkt 2).

Motregning
Opphør av alle rettigheter og forpliktelser knyttet til en Handel ved å inngå i en identisk, men motsatt avtale.

Oppgjørsdato
Datoen da betaling skal skje.

Termin
Perioden fra og med handelsdatoen til og med utløpsdatoen.

Utøvelse
Utnyttelse av ens rett til å kjøpe eller selge valuta, eller til endelig kontantoppgjør, i henhold til en valutaopsjonsavtale.

Utøvelsesdato
Henviser til den virkedagen i Terminen da valutaopsjonsavtalen utøves.

Oppgjørsdato
Virkedagen som kommer to virkedager etter Utøvelsesdatoen.

Utøvelseskurs
Prisen som avtales for valutaopsjonsavtalen som benyttes til oppgjør ved endelig kontantoppgjør eller ved levering i tilfeller der opsjonen utøves.

Premie
Prisen på valutaopsjonsavtalen som kjøperen (innehaveren) av avtalen skal betale til selgeren (utstederen) på Premiens oppgjørsdato, eksklusive eventuelle gebyrer og avgifter.

Premiens oppgjørsdato
Den virkedagen da premien skal betales. Premiens oppgjørsdato er andre virkedag etter Handelsdatoen.

Utløpsdato
Virkedagen da avtalen utløper i henhold til Bekreftelsen.

Sikkerhet
Se punkt 7.

Terminpris
Prisen som kjøperen av avtalen skal betale til selgeren på Oppgjørsdatoen, eksklusive eventuelle gebyrer og avgifter.

Utsteder
Parten som ved Utøvelse påtar seg en forpliktelse til å selge (kjøpsopsjon) eller en forpliktelse til å kjøpe (salgsopsjon) den underliggende verdien til Utøvelseskursen.

Vilkår
Handelsbankens generelle vilkår for avista, opsjoner og terminer i valuta .

2. Bekreftelser

Handelen mellom Banken og kunden kan være muntlig eller skriftlig. Partene bekrefter Handelen skriftlig ved hjelp av Bekreftelsen. Partene er klar over at det trer i kraft en avtale med egne betingelser i det Handelen faktisk avsluttes, og ikke som følge av at de utveksler Bekreftelsen.

Banken skal sende en bekreftelse til kunden for hver Handel. Kunden skal uten opphold signere Bekreftelsen og deretter returnere den til Banken. Bekreftelsen skal sendes til Banken på den adressen som er angitt i Bekreftelsen. Dersom kunden finner at Bekreftelsen avviker fra det partene ble enige om da de avsluttet Handelen, skal kunden uten opphold varsle Banken om dette. Bestemmelsene i Avtalen om Klager og tilbakekalling gjelder for slik varsling. Partene skal deretter undersøke eventuelle avvik mellom Handelen og Bekreftelsen.

Vilkårene for Bekreftelsen sammen med Avtalen og dens vilkår utgjør de generelle vilkårene for en Handel. Ved eventuelle avvik eller uoverensstemmelser mellom vilkårene for Bekreftelsen og disse Vilkårene er det Bekreftelsen som gjelder.

Banken og kunden kan bli enige om at en Handel skal bekreftes på en annen måte, f.eks. med elektronisk signatur eller tilsvarende.

3. Rapportering

Når Banken har effektuert en ordre, vil Banken opplyse om dette ved hjelp av en sluttseddel eller en tilsvarende rapport. Det gis dokumentasjon med den regelmessighet som er angitt i gjeldende lovgivning, med mindre annet er avtalt med kunden.

4. Premie

Premien skal betales av eieren til utstederen på Premiens oppgjørsdato på den måten som er angitt i Bekreftelsen. Dersom innehaveren på andre virkedag etter en slik påminnelse fortsatt ikke har betalt Premien for valutaopsjonsavtalen, til tross for en påminnelse fra utstederen om manglende betaling, vil avtalen forfalle til betaling, og utstederen har rett til å kreve kompensasjon for kostnader som har oppstått som følge av dette, og til å si opp avtalen i henhold til punkt 15.

5. Utøvelsesprosedyre

Dersom innehaveren ønsker å be om Utøvelse av valutaopsjonsavtalen når vilkårene for avtalen tillater det, skal dette skje i løpet av Terminen med varsling via telefon eller telefaks med det nummeret som er angitt i Bekreftelsen.

Valutaopsjonsavtaler som ikke er utøvd ved avtalens Utløpsdato, bortfaller på Utløpsdatoen på grunn av opphør.

Valutaopsjonsavtaler som er avregnet mot en motsatt avtale, er ikke lenger gyldige når motregningen har funnet sted.

6. Overdragelse av opsjon/terminkontrakt

En valutakontrakt eller terminkontrakt kan ikke overdras til en tredjepart uten Bankens samtykke. Skulle det skje en overdragelse uten slikt samtykke, er Banken ikke forpliktet til å oppfylle sine forpliktelser etter Bekreftelsen. Banken vil da ha rett til å si opp avtalen med umiddelbar virkning i samsvar med punkt 14. Kunden har ikke rett til å pantsette rettigheter eller forpliktelser i henhold til inngåtte valutaopsjonsavtaler eller valutaterminkontrakter til en tredjepart uten Bankens samtykke.

7. Sikkerhet og pantsettelse

Banken kan kreve at kunden stiller sikkerhet til fordel for Banken. Formålet med slik sikkerhet er å gjøre det mulig for Banken å selge den relevante valutaopsjonsavtalen eller terminkontrakten dersom kunden misligholder Avtalen.

Når Handelen avsluttes bestemmer Banken om det skal gis sikkerhet, og hva sikkerheten skal bestå i, samt hvordan kunden skal tilveiebringe slik sikkerhet for Banken for å overholde Bankens krav til sikkerhet.

Videre kan Banken når som helst kreve at kunden i løpet av Terminen stiller sikkerhet som er akseptabel for Banken for samtlige av kundens forpliktelser i samsvar med de avtalte valutaopsjonsavtalene eller terminkontraktene. Dessuten har Banken rett til, dersom Banken mener at sikkerheten som er stilt for kundens forpliktelser ikke lenger er tilfredsstillende, eller dersom Banken anser at det er fare for at kunden ikke vil kunne oppfylle sine forpliktelser, å kreve at kunden stiller ytterligere sikkerhet som Banken finner tilfredsstillende.

Sikkerheten skal tilveiebringes på den virkedagen som Banken angir. Dersom Kunden unnlater å oppfylle kravet til sikkerhet innen den tiden som er gitt av Banken, har Banken rett til å iverksette de handelstiltakene som Banken anser som nødvendige for å holde Banken skadesløs. Banken har rett til kompensasjon for det gjenværende kravet overfor kunden etter nevnte handelstiltak og dessuten for samtlige av Bankens omkostninger i forbindelse med handelstiltakene. Disse beløpene skal umiddelbart forfalle til betaling. Dersom beløpet skulle øke, har Banken rett til straks å debitere kundens konto i Banken for dette beløpet, og til å innfri sikkerheten for å motta endelig oppgjør av beløpet. Dersom beløpet i stedet øker til fordel for kunden, skal overskuddet uten opphold overføres til kunden sammen med eventuelle overskudd etter realisering av fremstilte sikkerheter.

Kunden forplikter seg til å bidra til de tiltakene som er nødvendige for at Banken skal få tilfredsstillende sikkerhet for kundens forpliktelser i forbindelse med valutaopsjonsavtalene eller terminkontraktene.

Kunden pantsetter herved – uavhengig av hva som fremgår av tidlige avsnitt i dette punkt –alle krav overfor Banken som følge av valutaopsjonsavtaler og valutaterminkontrakter som til enhver tid er avtalt, og som i medhold av Avtalen er stilt som sikkerhet for kundens forpliktelser overfor Banken basert på slike kontrakter.

8. Kostnader og forsinkelsesrente mv.

En kunde som har inngått en Handel med Banken i henhold til Avtalen, er ansvarlig for eventuelle kostnader som oppstår for kunden i tilknytning til Avtalen, herunder avgifter og gebyrer. Banken er ikke ansvarlig for eller på annen måte forpliktet til å betale eventuelle avgifter, kostnader, forskuddsskatt eller andre skatter og avgifter som måtte følge av kundens eierskap, overføring eller utøvelse av avtaler om spothandler, valutaopsjonsavtaler, valutaterminkontrakter eller spotvalutatransaksjoner.

Renter på forfalte beløp skal betales fra og med forfallsdatoen og frem til den datoen betalingen finner sted, til den rentefoten som Banken til enhver tid bruker.

9. Endring av Vilkår mv.

Dersom noen av bestemmelsene i Vilkårene blir funnet å være, eller viser seg å bli, ugyldige, skal det ikke gå ut over gyldigheten av de øvrige bestemmelsene i Vilkårene.

Banken har rett til å endre Vilkårene for å klargjøre tvetydigheter og å revidere eller supplere bestemmelser i Vilkårene på en måte som Banken finner nødvendig.

Banken har videre rett til å endre Vilkårene dersom det skulle bli nødvendig med en endring på grunn av omstendigheter som angitt i avsnitt 10.

Banken skal sørge for å varsle kunden så snart som mulig om endringen som er nevnt ovenfor.

Endring av vilkårene får virkning for kunden fra den femtende virkedagen eller en senere virkedag fastsatt av Banken, etter at Banken varsler kunden om endringen. De eldre vilkårene skal gjelde for handel som ble gjort før endringen trer i kraft, forutsatt at påbud fra myndigheter eller lignende omstendigheter i henhold til avsnitt 10 ikke fordrer at de nye vilkårene skal gjelde.

Banken vurderer fritt, i hvert enkelt tilfelle, om Banken ønsker å gjennomføre handelen. Dersom Banken etter en slik vurdering bestemmer at den ikke ønsker å inngå en avtale eller utføre en spottransaksjon, er Banken ikke forpliktet til å oppgi noen grunn for denne avgjørelsen.

10. Påbud fra myndigheter

Dersom vilkårene for oppfyllelse av valutaopsjonskontrakter eller valutaterminkontrakter ikke lenger er til stede eller endres betydelig grunnet tiltak eller påbud fra en norsk eller utenlandsk statsmakt, sentralbank eller offentlig myndighet, eller grunnet endret norsk eller utenlandsk lov eller en norsk eller utenlandsk rettsavgjørelse som gjelder for Banken, har Banken rett til, med mindre Banken velger å endre vilkårene i henhold til punkt 9, etter at kunden har blitt varslet om dette, å avslutte alle, eller av Banken valgte,

valutaopsjonskontrakter eller valutaterminkontrakter, på dagen som er angitt av Banken i slikt varsel. Ved slikt opphør skal bestemmelsene i punkt 14, tredje ledd også komme til anvendelse.

11. Særlige forpliktelser

Dersom kundens økonomiske stilling svekkes vesentlig, eller dersom det oppstår omstendigheter som kan påvirke kundens evne til å oppfylle sine forpliktelser i henhold til valutaopsjonskontraktene eller valutaterminkontraktene, skal kunden varsle Banken om dette så snart som mulig.

12. Oppgjør

Dersom betalinger i én og samme valuta i to eller flere kontrakter om valutaopsjonskontrakter eller valutaterminkontrakter skal betales på samme oppgjørsdato, skal oppgjør skje på anmodning fra Banken, slik at parten som har et krav på et lavere totalbeløp enn den andre parten må betale et beløp som utgjør denne forskjellen til sistnevnte.

Beregningen skal gjøres slik Banken bestemmer. Banken skal fremlegge slik anmodning senest den tredje virkedagen før oppgjørsdatoen.

13. Bekreftelser, porteføljeavstemming og tvisteløsning

Banken gir kunden et sammendrag av porteføljen én gang i året, eller etter et annet tidsintervall i samsvar med gjeldende lovgivning, av alle kundens utestående valutaopsjonskontrakter og valutaterminkontrakter og, der aktuelt, et sammendrag av pantsatte sikkerheter. I forbindelse med hver ny kontraktsforhandling, gir Banken også kunden en bekreftelse angående vilkårene i avtalen (i henhold til punkt 2 ovenfor).

Kunden skal uten opphold undersøke mottatte dokumenter og så snart som mulig rette Bankens oppmerksomhet mot eventuelle mangler eller feil og, der aktuelt, informere Banken om eventuelle innsigelser mot de angitte verdiene til kontraktene og sammendragene av pantsatt sikkerhet. Med mindre kunden kontakter Banken innen fem virkedager etter mottak av et dokument, skal kunden – med mindre annet er avtalt mellom partene – anses å ha akseptert informasjonen og verdiene oppgitt fra Banken.

Når feil og mangler har blitt påpekt, eller når kunden har fremsatt innsigelser som beskrevet ovenfor, vil partene umiddelbart starte forhandlinger med den hensikt å oppnå enighet om den aktuelle saken. Dersom enighet ikke oppnås innen tre virkedager fra tidspunktet forhandlingene startet, skal saken henvises til den respektive overordnede lederen.

Dersom partene ikke har kommet til enighet innen fem virkedager etter at forhandlingene startet, og ingen av partene har bragt spørsmålet videre til tvisteløsning i henhold til denne avtalen innen 30 dager, og så fremt dette ikke gjelder verdsettelsesspørsmål, skal tvisten anses avgjort og informasjonen fra Banken skal gjelde. Følgende gjelder for uløste tvister knyttet til verdsettelsesspørsmål.

Dersom kunden har stilt spørsmål ved verdiene gitt fra Banken, må Banken innhente pristilbud fra minst to og ikke mer enn fire uavhengige og anerkjente finansinstitusjoner som er aktive i denne bransjen. Dersom disse verdivurderingene på takstdagen avviker vesentlig fra de omtvistede verdivurderingene fra Banken, skal et gjennomsnitt av disse legges til grunn, og Banken skal bære kostnaden ved verdivurderingene. Dersom verdivurderingene ikke avviker slik angitt, skal Bankens verdivurderinger benyttes, og kunden skal bære kostnaden ved verdivurderingene.

14. Varsel om oppsigelse, osv.

I tillegg til det som er angitt under overskriften «Varsel om oppsigelse», gjelder det følgende. Dersom avtalen sies opp, skal kontrakter som allerede er inngått om avista, opsjoner og terminer i valuta være gyldige inntil de er avgjort eller har utløpt og partene har oppfylt alle øvrige forpliktelser overfor hverandre i henhold til avtalen samt inngåtte kontrakter.

Dersom en av partene ikke rettidig utfører sine forpliktelser i henhold til en kontrakt om avista, opsjoner og terminer i valuta , eller overtrer bestemmelser i avtalen, og dersom parten ikke har rettet opp i situasjonen innen tre virkedager etter å ha mottatt en skriftlig påminnelse om dette, eller dersom parten har stanset betalingene sine, har den andre parten rett til å gi varsel om oppsigelse av samtlige eller bestemte valutaopsjonskontrakter eller valutaterminkontrakter samt Avtalen, med opphør på datoen (heretter kalt «oppsigelsesdato») som er angitt i varselet om oppsigelse.

Banken har også rett til å gi varsel om å heve alle valutaopsjons- eller valutaterminkontrakter samt Avtalen, dersom kunden ikke oppfyller en hvilken som helst avtale mellom Banken og kunden, eller dersom Banken mener det er en risiko for at kunden ikke vil utføre sine forpliktelser overfor Banken til rett tid og kunden ikke på anmodning gir sikkerhet for oppfyllelse av sine forpliktelser, eller dersom Banken mener at gitt sikkerhet ikke er tilfredsstillende. Dersom en part erklæres konkurs (eller inngir konkursbegjæring på partens egne vegne), skal alle valutaopsjonskontrakter eller valutaterminkontrakter automatisk opphøre på dagen der slik hendelse oppstår, uten at det er nødvendig å gi varsel om dette.

Når det gis varsel om oppsigelse, og ved automatisk oppsigelse i henhold til punkt 2 ovenfor, vil Banken gjøre opp kontoen ved å beregne verdien av valutaopsjonskontrakten eller valutaterminkontrakten i henhold til gjeldende regler og markedspraksis for valutaopsjonskontrakter, valutaterminkontrakter og samlet beløp til henholdsvis Banken eller kunden på oppsigelsesdatoen. Parten som har et lavere totalbeløpet enn den andre parten, skal betale denne parten differansen mellom beløpene til den respektive parten uten opphold. Beregnet beløp forfaller umiddelbart til betaling. Med mindre det har blitt gjort en feil, skal Bankens beregning være bindende for kunden. Oppgjørskravet som kan utbetales til den parten som sier opp avtalen i henhold til foregående avsnitt kan brukes i motregning gjennom oppgjør av all gjeld (herunder gjeld som ikke er forfalt til betaling) til den andre parten, bortsett fra gjeld som er omfattet av avtalen. På tilsvarende måte skal parten som sier opp avtalen også ha rett til å motregne ethvert krav som skal betales til den andre parten i henhold til forliket, gjeld som ikke er forfalt til betaling samt krav mot motparten etter andre avtaler og forpliktelser enn dem som er omfattet av avtalen. Parten som sier opp avtalen i henhold til foregående avsnitt er den parten som gir varsel, som nevnt ovenfor, om oppsigelse av avtalen, eller dersom avtalen sies opp automatisk i henhold til andre avsnitt, den parten som ikke forårsaket en automatisk oppsigelse av avtalen. Forutsatt at automatisk oppsigelse ikke skjer som angitt ovenfor, skal varsel om oppsigelse gis skriftlig til den andre parten og inneholde informasjon om grunnlaget for at og fra hvilken dato (ikke senere enn den sjuende virkedagen etter slikt varsel) valutaopsjonskontraktene eller valutaterminkontraktene ikke lenger skal gjelde.

Generelle vilkår og betingelser for handel og registrering av verdipapirfond

Disse alminnelige vilkårene og betingelsene gjelder for handel og registrering av fondsandeler.

1. Forvalterregistrering

Forvalterregistrering gjennomføres for andeler i verdipapirfond, særskilte fond og tilhørende utenlandske verdipapirfond som ikke forvaltes av fondsforvaltningsselskap i Handelsbanken-konsernet (eksterne fond) og som Banken til enhver tid bestemmer seg for å være registrert som forvalter, og der kunden har overlatt ivaretakelsen til Banken. Slike oppdrag gis ved å signere "Søknad om å overføre verdipapirfond", eller gjennom tegning, via Banken, av slike fondsandeler. Forvalterregistrering kan også skje for fondsandeler som forvaltes av fondsforvaltningsselskaper i Handelsbanken-konsernet, og som Banken til enhver tid bestemmer seg for å være registrert som forvalter, og der kunden har overlatt ivaretakelsen til Banken. De ovennevnte fondsandelene omtales i fellesskap som fondsandeler.

Banken kan forvalterregistre kundens beholdning av fondsandeler. I slikt tilfellet vil andelene registreres i Bankens navn på vegne av kunden. Kundens fondsandeler kan registreres sammen med øvrige kunders andeler i samme fond. I stedet for å registrere fondsandelene som beskrevet ovenfor, kan Banken registrere kundens fondsandeler hos en annen forvalter, f.eks. en annen verdipapirinstitusjon i Norge eller i utlandet. Slik institusjon utpekes av Banken etter eget skjønn, samtidig som Bankens forpliktelser i henhold til EU/EØS-lovgivning, lover og andre bestemmelser overholdes. Denne forvaltningsinstitusjonen kan igjen engasjere en annen tredjepart til å oppbevare kundens fondsandeler. Oppbevaring i denne institusjonen gjøres vanligvis i Bankens navn på vegne av kunder. I slike tilfeller kan kundens fondsandeler registreres sammen med øvrige eieres fondsandeler, for eksempel i en samlekonto. Banken kan også instruere en annen institusjon med anledning til å opptre som forvalter om å registrere seg, i stedet for Banken, med hensyn til kundens fondsandeler. I særtilfeller kan også Banken gi tillatelse til at kundens fondsandeler inkluderes i et dokument som eies i fellesskap av flere eiere.

Ved oppbevaring hos en annen registrert forvaltningsinstitusjon i utlandet (innenfor eller utenfor EØS), er kundens fondsandeler underlagt gjeldende nasjonal lovgivning, noe som kan innebære at kundens rettigheter til disse fondsandelene kan variere til forskjell fra hva som ville ha vært tilfellet ved oppbevaring i Norge.

Når det gjelder oppbevaring av kundens fondsandeler i en samlekonto med en annen registrert forvaltningsinstitusjon, er kundens rettigheter underlagt gjeldende nasjonal lovgivning. Når kundens fondsandeler oppbevares sammen med andre kunders fondsandeler, og dersom det skulle være et underskudd slik at det totale antallet verdipapirer i samlekontoen ikke stemmer med kundenes verdipapirer, betales underskuddet av eierne i henhold til lov eller den registrerte forvaltningsinstitusjonens markedspraksis. Det kan bety at eierne ikke får samtlige verdipapirer tilbake, men at underskuddet fordeles mellom eierne i henhold til verdipapirenes omfang.

I hvor stor grad kunden har separatistrett, i tilfelle Banken eller den registrerte forvaltningsinstitusjonen har blitt erklært konkurs eller blitt påvirket av andre tiltak med tilsvarende rettslige konsekvenser, kan variere og er avhengig av gjeldende nasjonal lovgivning.

I Sverige gjelder regler om separatistrett, forutsatt at fondsandelene holdes atskilt fra den registrerte forvaltningsinstitusjonens eller Bankens egne fondsandeler. Ved oppbevaring hos en registrert forvaltningsinstitusjon utenfor Norge kan det også, som følge av gjeldende lokal lovgivning, være umulig å utskille og identifisere kundenes fondsandeler fra den registrerte forvaltningsinstitusjonens eller Bankens egne fondsandeler. I en slik situasjon er det en risiko for at kundens fondsandeler, i tilfelle av konkurs eller en annen handling med tilsvarende rettslige konsekvenser, kan bli ansett for å være en del av den registrerte forvaltningsinstitusjonens eller Bankens eiendeler.

Den registrerte forvaltningsinstitusjonen kan ha sikkerhet i eller rett til motregning i kundens fondsandeler og tilhørende krav. I slikt tilfelle kan kundens fondsandeler benyttes for slike rettigheter.

2. Kapitalforvaltning

Bankens forpliktelser der fondsandeler er registrert hos forvalter er å oppbevare andelene, gi rapporter om verdipapirene, informere kunden dersom det skjer en fusjon eller ved avslutningen av fond samt hjelpe kunden med lignende etterspurte tiltak.

Når det gjelder fondsandeler registrert hos forvalter, vil alt utbytte etter fradrag for skatt reinvesteres uavhengig av om kunden tidligere har bedt om utbetaling av utbytte.

Når utbytte er reinvestert direkte i fondet, går det en viss tid mellom det aktuelle fondets eierregistreringsdag og Bankens oppgjørsdag. Kunden bærer risikoen for eventuelle endringer i valutakursen og/eller enhetsprisen.

3. Direkte registrering

Banken kan direkteregistrere kundens fondsandeler som forvaltes av et fondsforvaltningsselskap i Handelsbanken-konsernet, og som ikke skal forvalterregistreres, direkte i andelseierregisteret for det respektive fond.

4. Ordreutførelse, osv.

Banken kjøper og selger fondsandeler på vegne av kunden og etter ordre fra kunden. Ved slike ordre gjelder Bankens retningslinjer for ordreutførelse og ordrebehandling.

Handelen er i tillegg til denne avtalen underlagt de til enhver tid gjeldene vilkårene for handel av aktuelle fondsandeler, fondsforvaltningsselskapets bestemmelser (eller tilsvarende) og alle andre bestemmelser i verdipapirinstitusjoner knyttet til slik fondshandel. Det er kundens ansvar å holde seg informert om innholdet i de nevnte vilkårene og å overholde disse. For valutaveksling brukes den valutakursen som til enhver tid anvendes av Banken eller verdipapirinstitusjonen.

Kunden er ansvarlig for at de nødvendige midlene er tilgjengelige ved kjøp av fondsandeler. Banken kan helt eller delvis avstå fra å gjennomføre tiltak dersom de nødvendige midlene ikke er på oppgitt konto, dersom nødvendig kredittgrense for tiltaket ikke er riktig eller dersom Banken ikke har fått informasjon som er nødvendig for tiltaket.

Cut-off-fristene for handel som er angitt i fondets informasjonsbrosjyre gjelder ikke ved handel i eksterne fond.

Dersom Banken i en enkeltsak har forbeholdt seg retten til å velge et tiltak i et separat varsel til kunden, og sistnevnte ikke har gitt andre instrukser innen responstiden angitt i meldingen, kan Banken, på eget initiativ og etter eget skjønn, velge å gjennomføre noen av de nevnte tiltakene på vegne av kunden eller å avstå fra å gjennomføre tiltaket som er angitt i varselet. Kunden er bundet av et tiltak som Banken gjennomfører eller avstår fra å gjennomføre på samme måte som om kunden hadde gitt ordre om å gjennomføre dette tiltaket.

Kunden er kjent med at hans/hennes rettigheter til utenlandske fondsandeler kan variere avhengig av hvilken jurisdiksjon disse andelene er underlagt. Kunden er også klar over at Banken, med hensyn til utenlandske fondsandeler, kan gi andre cut-off-frister når det gjelder kunden enn de som brukes i det landet der et tiltak skal gjennomføres.

5. Informasjon om fond

Ved å godkjenne disse vilkårene fraskriver kunden seg retten til informasjon som fondsforvaltningsselskapet ifølge den norske loven om verdipapirfond eller tilsvarende utenlandsk lovgivning må sende til fondskundene, og som Banken ikke er forpliktet til å formidle til kunden i henhold til gjeldende regulatoriske krav. Banken vil gi kunden slik informasjon på kundens forespørsel.

6. Pant

Kunden pantsetter alle fondsandeler i eksterne fond som sikkerhet for kundens forpliktelser til Banken. I tillegg til Bankens rett til å realisere dette pantet for krav Banken har hos kunden, har Banken også rett til motregning i disse fondsandelene.

Avkastning på pantsatt sikkerhet og andre rettigheter knyttet til pantsatt sikkerhet er også dekket av pantsettelsen og omfattes av pantet.

Bankens forpliktelse som panthaver er ikke mer omfattende enn den forpliktelsen Banken har som forvalter og som er fastsatt i disse vilkårene.

Dersom kunden ikke oppfyller hans/hennes forpliktelser, i henhold til disse vilkårene eller på annen måte i forbindelse med kundens transaksjoner med fondsandeler i eksterne fond, kan Banken realisere pantet slik Banken finner det hensiktsmessig. I denne forbindelsen skal Banken gå frem med varsomhet og, der det er mulig, varsle kunden om dette på forhånd, dersom dette etter Bankens mening kan gjøres uten ulempe for Banken. Banken kan bestemme i hvilken rekkefølge pant skal realiseres.

Ved anvendelse av det som er angitt ovenfor kan pantsatte fondsandeler i eksterne fond selges på annen måte enn ved innløsning fra fondsforvaltningsselskapet.

Banken har fullmakt til å signere i kundens navn, enten på egen hånd eller gjennom en agent oppnevnt av Banken, når det er nødvendig å gjennomføre salg av pant eller for på annen måte å sikre eller utøve Bankens rett hva angår pantsatt eiendom.

Dersom kunden har pantsatt fondsandeler registrert hos forvalter til en annen part, kan Banken, uavhengig av kundens innvendinger, frigi/overføre fondsandelene til panthaver eller annen part etter instruks fra panthaver. Rapport om slik frigivelse/overføring skal sendes til kunden.

Kunden kan ikke pantsette til noen annen part enn Banken eller på annen måte disponere over pantsatte fondsandeler uten Bankens samtykke i hvert enkelt tilfelle. Slikt samtykke gis normalt med mindre kunden har forpliktelser overfor Banken som omfattes av ovennevnte pant.

Punkt 7 nedenfor gjelder pant, som beskrevet ovenfor, av fondsandeler tilhørende en kunde som er representert ved verge/overformynder e.l. etter den norske vergemålsloven. Fondsandeler som er deponert på depotkonti i Banken, som er eiendom tilhørende personer som er representert ved verger/overformynder e.l, kan kun pantsettes med samtykke fra verge.

7. Spesialbestemmelser ved forvaltning som kontrolleres av verge/overformynder.

I tillegg til disse vilkårene gjelder bestemmelsene i den norske vergemålsloven for kunder representert ved verger/overformynder.

Når det inngås en avtale om anvendelsen av disse bestemmelsene, må Banken gi melding til representanten/e og angi hvilke fondsandeler kunden innehar. Fondsandeler kan kun tildeles, pantsettes eller på annen måte overføres fra kunden etter samtykke fra vergen. Der samtykke fra vergen kreves etter disse bestemmelsene, eller for å oppfylle juridiske krav, må dette gjøres skriftlig og normalt fremvises Banken senest i forbindelse med en ordre eller et varsel til Banken. Banken sender en årsrapport til kundens representant.

Disse bestemmelsene gjelder frem til tilsynet tilbakekalles av vergen, enten fordi kunden når myndighetsalder, eller fordi tilsynet av en hvilken som helst annen grunn tilbakekalles av vergen og Banken har mottatt vergens beslutning om dette. Deretter gjelder avtalen – «Handel med finansielle instrumenter», inkludert disse generelle vilkårene og betingelsene for handel med og registrering av fondsandeler, uten begrensning. Banken er forpliktet til å varsle vergen dersom avtalen sies opp av Banken eller representanten på noe annet tidspunkt enn angitt i denne avtalen.

8. Rapporter

Det gis rapporter med den regelmessighet som er fastsatt i gjeldende lovgivning, med mindre annet er avtalt med kunden. Ved kjøp eller salg av fondsandeler, unntatt kjøp knyttet til vanlig sparing, sender Banken en sluttseddel. Informasjon om kjøp knyttet til vanlig sparing er tilgjengelig fra Banken.

9. Endringer i vilkår og betingelser

I tillegg til det som fremgår ovenfor om endring av vilkår og betingelser, gjelder det følgende.

Dersom kunden ikke aksepterer endringen, har kunden rett til å avslutte Bankens oppdrag med forvalterregistrering av kundens fondsandeler. I tilfelle av oppsigelse, og dersom kunden ikke instruerer Banken om å overføre fondsandelene til en annen part, kan Banken registrere kundens verdipapirer direkte i listen over andelseiere i det aktuelle fondet.

F103-1 9.3 7-11-2017

Retningslinjer for ordreutførelser, osv.

Jeg har mottatt og godtar Handelsbankens retningslinjer for «Ordreutførelser, osv.» Jeg godtar herved også at:

- mine ordrer kan utføres utenfor en regulert markedsplass eller en multilateral handelsfasilitet (MHF)
- mine ordrer knyttet til aksjer som omsettes på et regulert marked, og som ikke kan utføres umiddelbart grunnet rådende markedsforhold, vil ikke umiddelbart bli offentliggjort.

1. Innledning

For å oppnå best mulig resultat når Handelsbanken utfører eller formidler kundeordrer i finansielle instrumenter, vil Handelsbanken handle i samsvar med dette dokumentet. Samme ordre kan behandles ved å bruke én eller flere av de ulike metodene som er beskrevet i dette dokumentet.

Dersom kunden gir en spesifikk instruks, på generelt grunnlag eller for en spesifikk ordre, vil slik instruks ha forrang foran det som fremgår av dette dokumentet. En bestemt instruks kan således medføre at Handelsbanken ikke vil være i stand til å treffe de tiltakene som er beskrevet i dette dokumentet for å oppnå best mulig resultat.

2. Den relative betydningen av ulike faktorer når det gjelder utførelse eller formidling av ordrer

For å oppnå best mulig resultat for kunden, vil Handelsbanken fatte alle rimelige tiltak for å ta følgende faktorer i betraktning når ordrer utføres eller formidles:

Ordrens størrelse og art, pris, kostnad, hastighet, sannsynligheten for at ordren vil føre til utførelse og oppgjør, kategorisering av kunden eller andre hensyn som Handelsbanken mener er relevante for ordreutførelsen. Normalt vil Handelsbanken tillegge pris størst betydning. Hva gjelder utførelse av ordre for ikke-profesjonelle klienter, vil det samlede beløp for kunden normalt være bestemmende faktor for valg av utførelse.

I noen tilfeller, slik som for eksempel ved store ordrer, ordrer med spesielle betingelser osv., kan Handelsbanken ta hensyn til andre faktorer, f.eks. om ordren, på grunn av dens størrelse eller art, etter Handelsbankens mening kan ha en vesentlig innflytelse på prisen eller påvirke sannsynligheten for at en ordre blir utført eller gjort opp, eller dersom det av andre grunner er aktuelt å legge større vekt på andre faktorer enn prisen.

3. Metoder for utførelse

For å oppnå best mulig resultat kan Handelsbanken utføre en ordre ved å ta i bruk en kombinasjon av følgende metoder for gjennomføring som beskrevet i dette dokumentet:

- Ordrer som utføres **direkte i** ett eller flere regulerte markeder eller MHF-er (multilaterale handelsfasiliteter) (eksterne handelsplattformer), kan gjennomføres når Handelsbanken utfører ordren direkte på en børs eller – der Handelsbanken ikke er medlem på børsen – en tredjepart.
- Ordrer som utføres **utenfor** et regulert marked eller en MHF kan gjennomføres ved at en ordre knyttes opp mot en annen kundes ordre; ved å utføre ordren for Handelsbankens egen regning; eller ved å utføre ordren med en tredjepart, med mindre kunden har instruert Handelsbanken om at den mellomliggende ordren ikke må utføres utenfor et regulert marked.

Ved å samtykke til dette dokumentet samtykker samtidig kunden til slik utførelse.

4. Ordreutførelse av finansielle instrumenter som hovedsakelig omsettes på eksterne handelsplasser

Dette avsnittet gjelder ordrebehandling av slike instrumenter som hovedsakelig omsettes på regulerte markedsplasser eller MHF-er. Følgelig omfattes flertallet av instrumenter som er tillatt omsatt på et regulert marked eller en MHF, slik som

aksjer, standardiserte derivatinstrumenter og fondsandeler som opptatt til handel på en regulert markedsplass eller en MHF.

Handelsbanken behandler normalt ordre av finansielle instrumenter som omsettes i flere av de eksterne handelsplassene der Handelsbanken deltar direkte i handel (jfr. punkt 5, første avsnitt) ved å:

- raskt legge inn ordren på handelsplassene som Handelsbanken mener gir best utførelse, hvoretter ordren kan, dersom den ikke er utført raskt og i sin helhet, sendes til ett eller flere andre eksterne handelsplassene
- samle ordren med andre kundeordrer i overensstemmelse med punkt 9 nedenfor, og deretter plassere ordren på de handelsplassene som Handelsbanken mener gir best utførelse
- utføre ordren i flere separate transaksjoner på en av de eksterne handelsplassene
- utføre ordren mot Handelsbankens egen bok eller mot en annen kundes ordre til en pris som tilsvarer markedspris, der prisen på den mest likvide eksterne handelsplassene brukes for å fastsette referanseprisen eller tilsvarende.

Handelsbanken behandler normalt ordrer av finansielle instrumenter som omsettes på én eller flere av de eksterne handelsplassene der Handelsbanken ikke deltar direkte i handel (jfr. punkt 5, første avsnitt) ved å:

- straks sende ordren til den mest likvide eksterne handelsplassen for utførelse, ettersom Handelsbanken er av den oppfatning at det er her disse finansielle instrumentene omsettes til beste pris,
- samle ordren sammen med andre ordrer etter punkt 9 nedenfor, og deretter sende ordren til handelsplassen,
- utføre ordren i flere separate transaksjoner på markedsplassen,
- utføre ordren mot Handelsbankens egen bok eller mot en annen kundes ordre til en pris som tilsvarer markedspris, der prisen på den mest likvide eksterne handelsplassen brukes for å fastsette referanseprisen eller tilsvarende.

Når det gjelder aksjer som er opptatt til handel på et regulert marked, hvor kunden har oppgitt en minstepris for salg eller en høyeste pris ved kjøp (limit) som ikke samsvarer med gjeldende markedsvilkår og som derfor ikke utføres av Handelsbanken uten opphold, har kunden ved å akseptere dette dokumentet også akseptert at Handelsbanken ikke umiddelbart vil offentliggjøre disse.

I noen tilfeller stiller Handelsbanken indikative eller faste priser direkte mot kunden. Det inngås så en avtale mellom partene, enten når kunden aksepterer en fast pris oppgitt av Handelsbanken, eller, dersom det dreier seg om en indikativ pris, når Handelsbanken har bekreftet prisen for kunden og kunden aksepterer prisen. I slike tilfeller inngås en avtale mellom to parter og Handelsbanken utfører ikke ordre for kundens regning og dette dokumentet vil derfor ikke komme til anvendelse. Prisene hensyntar kostnaden ved utnyttelse av kapital- og motpartsrisiko, i tillegg til fortjenestemarginer tilpasset markedet.

5. Handelsplasser hovedsakelig brukt av Handelsbanken for ordreutførelser

Handelsbanken deltar i handel på ulike regulerte markeder og andre handelsplasser. Handelsbanken evaluerer regelmessig (minst én gang i året og når det skjer store endringer) handelsplassene som skal brukes for ordreutførelse. For en liste over handelsplasser som hovedsakelig brukes av Handelsbanken i dag, gå til www.handelsbanken.no eller ta kontakt med en av Handelsbankens filialer.

For å utføre ordrer i instrumenter som omsettes på andre handelsplasser enn de der Handelsbanken deltar i direkte handel, vil Handelsbanken formidle ordren til et medlem med direkte tilgang til disse handelsplassene. Valg av slike samarbeidspartnere gjøres gjennom en løpende vurdering av vedkommende selskap og dets evne til å tilby best mulig utførelse.

6. Ordreutførelse av finansielle instrumenter som ikke hovedsakelig omsettes på en ekstern handelsplass

Dette avsnittet gjelder ordrebehandling av instrumenter som hovedsakelig omsettes direkte med en motpart, slik som

- statsobligasjoner,
- foretaksobligasjon
- OTC-derivater
- andre instrumenter utstedt eller tilrettelagt av Handelsbanken eller andre verdipapirforetak

I slike tilfeller vil Handelsbanken normalt stille priser, indikative eller faste, direkte mot kunden. Det inngås så en avtale mellom partene, enten når kunden aksepterer en fast pris oppgitt av Handelsbanken, eller, dersom det dreier seg om en indikativ pris, når Handelsbanken har bekreftet prisen for kunden og kunden aksepterer prisen. I disse tilfellene inngås en avtale mellom to parter, og Handelsbanken utfører ikke en ordre for kundens regning. Prisene hensyntar kostnaden ved utnyttelse av kapital- og motpartsrisiko, i tillegg til fortjenestemarginer tilpasset markedet.

I situasjoner der Handelsbanken skal utføre ordren for kundens regning, vil Handelsbanken normalt utføre ordren mot egen bok, i samsvar med kundens instruksjoner. Prisene inkluderer kostnaden ved utnyttelse av kapital- og motpartsrisiko, i tillegg til fortjenestemarginer tilpasset markedet.

7. Ordreutførelse når det gjelder fondsandeler som ikke er opptatt til handel på et regulert marked eller en MHF (multilateral handelsfasilitet)

Handelsbanken vil utføre ordrene når det gjelder fondsandeler ved å videreformidle ordren til det aktuelle fondsforvaltningsselskapet (eller tilsvarende) for utførelse i henhold til fondets bestemmelser (eller tilsvarende).

8. Aktiv forvaltning

Når Handelsbanken yter aktiv forvaltning og samtidig utfører mottatte ordrer eller foretar beslutninger om å handle, vil det gjøres i henhold til dette dokumentet.

9. Avsluttende handel, aggregering og distribusjon av ordrer

Handelsbanken vil utføre kundens ordrer raskt, effektivt og rettferdig. Sammenlignbare ordrer vil utføres omgående og i kronologisk rekkefølge for når de er mottatt, så fremt dette ikke er umulig på grunn av ordrens art, gjeldende markedsforhold eller dersom noe annet er påkrevd etter kundenes interesser.

Handelsbanken kan aggregere én kundens ordre sammen med andre kunders ordrer og/eller med transaksjoner for Handelsbankens egen regning, med mindre det er sannsynlighet for at denne aggregeringen generelt blir til ulempe for én enkelt kundeordre. Aggregeringen kan være uheldig for én enkelt ordre.

En aggregert ordre som utføres i sin helhet fordeles til gjennomsnittlig pris. Dersom en aggregert ordre kun er delvis utført, skal den delen som har blitt utført fordeles likt og til gjennomsnittlig pris. Dersom en ordre ved utførelse har blitt aggregert med en annen transaksjon for Handelsbankens egen regning og den kun kunne bli delvis utført, vil kundeordren normalt ha prioritet fremfor Handelsbankens ordre.

10. Forstyrrelser i markedet eller handelssystemene

Ved forstyrrelser i markedet eller Handelsbankens egne systemer, på grunn av for eksempel avbrudd eller manglende tilgjengelighet i tekniske systemer, kan det etter Handelsbankens mening være umulig eller unaturlig å utføre ordrer i henhold til de metodene som er beskrevet i dette dokumentet. Handelsbanken vil da fatte alle rimelige tiltak for å utføre ordrene for kunden på best mulige vilkår.

11. Endringer

Handelsbanken vil regelmessig gjennomgå og, dersom det er påkrevd, oppdatere dette dokumentet. Slike endringer vil være tilgjengelig på vårt nettsted www.handelsBanken.se eller ved Handelsbankens filialer. Endringene trer i kraft fra det tidspunktet de offentliggjøres på nettstedet.

12. Rapporteringsplikt

I EU foreligger det en plikt for banker, investeringsfirmaer, børser, markedsplasser osv. til å rapportere til den lokale tilsynsmyndigheten dersom det oppdages ordrer og/eller transaksjoner som kan antas å utgjøre eller ha en sammenheng med innsidehandel eller markedsmanipulasjon. For eksempel kan ordrer og/eller transaksjoner der kunden handler med seg selv (kjøper/selger ordrer i samme finansielle instrumentet) innrapporteres. Ordrer og/eller transaksjoner av denne typen kan utgjøre markedsmanipulasjon. For mer informasjon, se forordning nr. 596/2014 om markedsmisbruk (MAR) og direktiv 2014/57/EU om straffesanksjoner ved markedsmisbruk (CS MAD) av 3. juli 2016.

F103-1 9.3 7-11-2017

Informasjon til kunder som handler med finansielle instrumenter

Før du gjennomfører transaksjoner med finansielle instrumenter med Handelsbanken, bør du være kjent med følgende:

Kontaktopplysninger

Svenska HandelsBanken AB
(publ) Blasieholmstorg 11
106 70 Stockholm
+46 8 701 1000
Organisasjonsnummer: 502007-7862
www.handelsbanken.se

Norsk Filial:
Handelsbanken
organisasjonsnummer: 971 171 324
Tjuvholmen allé 11
Pb. 1342 Vika, 0113 Oslo
Telefon: +47 22 39 70 00
www.handelsbanken.no

F103-1 9.3 7-11-2017

Forretningsvirksomhet

Handelsbanken er en forretningsbank som også yter alle tjenester i samsvar med verdipapirhandelloven.

Konsesjon og tilsyn

Svenska HandelsBanken AB har konsesjon gitt av det svenske finanstilsynet (Finansinspektionen) til å drive verdipapirvirksomhet i samsvar med den svenske loven om verdipapirmarkedet (2007:528) og er under tilsyn av det svenske finanstilsynet. Adressen til det svenske finanstilsynet, Finansinspektionen, er Box 7821, SE-103 97 Stockholm, Sverige. Telefonnummeret er +46 8 40898000.

For den virksomhet Banken driver i Norge, er Banken i tillegg underlagt til syn av Finanstilsynet, Reviserstredet 3, 0151 Oslo. Telefonnummeret er +47 22 93 98 00.

Håndtering av interessekonflikter

Handelsbankens styre har vedtatt en policy for håndtering av interessekonflikter som skal anvendes i Handelsbankenkonsernet. Nedenfor følger et sammendrag av denne policyen. Denne policyen er tilgjengelig i sin helhet på handelsBanken.se/ireng.

Interessekonflikter er en naturlig del av forretningsvirksomheten, hvilket innebærer at slike konflikter kan oppstå i konsernets virksomhet. Interessekonflikter kan oppstå mellom Handelsbankens kunder, og mellom Handelsbanken eller Handelsbankens kunder på den ene siden, og Handelsbankens (andre) kunder, aksjonærer, styremedlemmer og øverste ledelse, samt andre ansatte, viktige leverandører og forretningspartnere og andre nært tilknyttede parter (for eksempel selskaper i konsernet) på den andre siden.

En interessekonflikt som kan gi opphav til at en eller flere kunders interesser blir negativt påvirket, kan for eksempel oppstå i situasjoner der Handelsbanken, dens ansatte, underleverandører eller tilknyttede selskaper

- vil kunne få en økonomisk gevinst eller unngå et økonomisk tap på bekostning av kunden, f.eks. ved handel for egen regning med verdipapirer, der informasjon om kundens forestående handelsaktivitet utnyttes,
- kan ha en interesse i utfallet av en tjeneste som ytes til kunden, eller av en transaksjon som er utført på vegne av kunden, som er forskjellig fra kundens interesse i dette resultatet, f.eks. kan salg av et bestemt investeringsprodukt til kunden føre til en høyere intern betaling enn et annet produkt, som ville ha passet kunden bedre,
- kan ha et økonomisk eller annet motiv for å favorisere interessene til en annen kunde eller kundegruppe fremfor interessene til den aktuelle kunden, for eksempel ved å gi en bestemt kunde mer fordelaktige satser i bytte mot fremtidige eller fortsatte forretningsforbindelser, tjenester eller investeringer, til ugunst for en annen kunde eller kundegruppe,
- søker samme type virksomhet som kunden, eller
- mottar eller vil motta fra andre enn kunden et incitament i forbindelse med en tjeneste som ytes til kunden, i form av penger, varer eller tjenester, bortsett fra standardgebyret eller provisjonen for den tjenesten eller aktiviteten.

Generell informasjon om håndtering av interessekonflikter

Den ansvarlige enhetslederen håndterer interessekonflikter primært ved å sørge for at det anvendes prosedyrer og treffes tiltak som hindrer at kundenes interesser påvirkes negativt. Hver enhetsleder i konsernet er ansvarlig for kontinuerlig å identifisere potensielle interessekonflikter i enhetens virksomhet, og å gjøre oppmerksom på og håndtere interessekonflikter som kan føre til at en eller flere av kundenes interesser blir negativt påvirket som følge av konsernets virksomhet. Dersom en interessekonflikt identifiseres, skal den ansvarlige enhetslederen først sørge for at kundens interesser ikke påvirkes negativt. Dersom dette ikke er mulig, må kunden informeres om interessekonflikten på en måte som gjør det mulig for kunden å forstå og lagre informasjonen og dermed treffe en beslutning om Handelsbankens tjeneste eller produkt i lys av den identifiserte interessekonflikten. Dersom en identifisert interessekonflikt ikke kan unngås, må den ansvarlige enhetslederen også følge opp interessekonflikten regelmessig, med sikte på å få avsluttet den.

Eksempler på interessekonflikter som oppstår i Handelsbanken, samt håndteringen av disse

Listen nedenfor angir interessekonfliktene som er sentrale for Handelsbankenkonsernets virksomhet og viser hvordan disse konfliktene håndteres.

Det er sannsynlighet for å oppnå en økonomisk gevinst, eller unngå et økonomisk tap, på bekostning av kunden

Analysevirksomhet – Bankens posisjon
Analyse kan favorisere Handelsbankens posisjoner/virksomhet, men samtidig medføre en ulempe for enkelte kunder.

- Analysedokumentasjonen må alltid inneholde informasjon om interessekonflikter.
- Interne regler regulerer uavhengighet, informasjonsbehandling, motstridende informasjon, kontroller osv.

Corporate finance-oppdrag

Interessekonflikter med annen virksomhet, for eksempel ved at kunden inkluderes i Bankens analysedekning eller mottar investeringsrådgivning, eller ved at dens finansielle instrumenter inkluderes i Bankens verdipapirfond, eller ved at Handelsbanken er långiver til kunden og således har en interesse i virksomhetens resultat.

- Corporate finance-virksomheten er omgitt av «chinese walls».
- Kredittbeslutninger fattes og investeringsrådgivningstjenester gis i henhold til interne regler basert på kundens interesser og krav.

Rådgivning i forbindelse med investeringer og kapitalforvaltning

Forslag kan gis, eller kapitalforvaltning kan finne sted, basert på hva som er mest lønnsomt for Handelsbanken, i stedet for hva som er best for kunden.

- Anbefalinger gitt som en del av investeringsrådgivningstjenester, forsikringsmegling eller kapitalforvaltning må alltid tilpasses kunden
- Rådet er dokumentert og sjekket
- Kunden er informert om interessekonflikten

Har en interesse i utfallet av en tjeneste levert til kunden, eller i en transaksjon gjennomført på vegne av kunden, som er forskjellig fra kundens interesse i utfallet

Tilbakebetaling til ansatte

Interne tilbakebetalingssystemer kan påvirke hvordan oppgaver gjennomføres og kan innebære at Bankens interesser favoriseres, til fordel for kundens.

- Dette reguleres av bestemmelsen om at anbefalinger i forbindelse med investeringsrådgivningstjenester og forsikringmegling alltid må tilpasses kunden
- Policyen for godtgjørelse og godtgjøringssystemet, som tar hensyn til interessekonflikter
- Rådgivning er dokumentert

Tilleggsverv og uavhengighet

Ansatte og andre personer som utøver eierbeføyelser, har styreoppdrag, utøver eierskap i selskaper som driver konkurrerende virksomhet med Banken osv. kan ha interesser som kommer i konflikt med kundens interesser, noe som kan føre til situasjoner der objektiviteten trues.

- Det er forbudt for ansatte og andre relevante personer å:
  - behandle saker for Handelsbanken i tilfeller der den ansatte eller en nærstående person kan ha en interessekonflikt med Handelsbanken
  - delta i annen virksomhet på vegne av seg selv eller en tredjepart uten samtykke fra deres direkte overordnede og HR-avdelingen
  - påta seg oppdrag utenfor ansettelsesforholdet/oppdraget, uten samtykke fra deres direkte overordnede og HR-avdelingen
- Kredittinstruksjoner og regler om kreditt til visse ansatte og nærstående parter

Proprietær handel (dvs. handel for egen regning)

En trader kan motta tilbakebetaling, noe som kan bety at Handelsbankens interesse i handel med finansielle instrumenter kan bli prioritert fremfor kundens interesser.

- Regler for best mulig ordreutførelse og regler for behandling av kundeordrer, samt regler for proprietær handel
- Policyen for godtgjørelse og godtgjøringssystemet tar hensyn til interessekonflikter

Innsideinformasjon

En enhet innen Handelsbanken mottar innsideinformasjon som hindrer Handelsbanken eller fondsforvaltningsselskapet fra å handle i kundens eller andelseiernes beste interesser i alle situasjoner.

- Tydelige bestemmelser om «chinese walls» og innføring av logger

Har en økonomisk grunn eller et annet motiv for å favorisere interessene til en annen kunde eller kundegruppe fremfor kundens interesser

Kunder med motstridende interesser

En arbeidstaker kan motta opplysninger om forskjellige kunders motstridende interesser, for eksempel i forbindelse med oppkjøp av selskaper. En filial eller avdeling kan måtte håndtere kunder som er konkurrenter.

Ved corporate finance-oppdrag håndteres interessekonflikter med regler om «chinese walls» og logger

Det er en risiko for at arbeidstaker vil sette interessene til én kunde foran interessene til en annen.

- Taushetsplikten gjelder i alle kunderelasjoner

Ordrebehandling

Begunstigelse av én kunde fremfor en annen kunde i forbindelse med ordrebehandling, -utførelse eller fordeling av verdipapirer i markedstransaksjoner.

- Interne regler for best mulig utførelse og gjennomføring av porteføljetransaksjoner
- «Frontrunning» er regulert i reglene for markedsmanipulasjon

Mottar eller vil motta fra andre enn kunden et incitament i forbindelse med en tjeneste som ytes til kunden, i form av penger, varer eller tjenester, bortsett fra standardprovisjonen eller gebyret for den aktuelle tjenesten eller aktiviteten.

Gaver eller andre gevinster

En medarbeider som mottar – eller forventer å motta – gaver kan forårsake en interessekonflikt for eksempel ved valg av motpart ved plassering av ordrer.

- Regler for incitamenter og mottak av gaver, policyen for etiske standarder og regelmessig evaluering av motparter i henhold til de etablerte kriteriene

Interessekonflikter tilknyttet konsernintern virksomhet

Utkontrakteringsavtaler («outsourcing»)

Når en konsernintern utkontrakteringsavtale skal evalueres, trenger den utkontrakterende parten muligens sakkyndig bistand for å evaluere avtalen. Dersom denne bistanden ble etterspurt i konsernet, så ville den utkontrakterende parten i praksis søke hjelp fra den engasjerte parten.

- Det utkontrakterende selskapet må alltid ha nødvendig kompetanse for å vurdere utkontrakteringsavtaler.
- Dersom det er behov for spesialistkompetanse, må denne støtten søkes hos en uavhengig part hvis det er fare for interessemotsetninger.

F103-1 9.3 7-11-2017

Styrets arbeid
Et medlem av et internt styre kan ha et annet oppdrag i Handelsbanken, slik at vedkommende har en interesse som er i strid med lojalitetsplikten til datterselskapet.

En skikkethetsvurdering, med en vurdering av om det foreligger interessekonflikter, utføres før et nytt medlem oppnevnes, eller når et eksisterende medlem gis andre operative oppgaver.

Interessekonflikter knyttet til andre interessenter enn kunder

Leverandører
En ansatt mottar gaver eller blir invitert til et representasjonsarrangement av en leverandør, og formålet er å overtale den ansatte til å inngå en avtale som er ufordelaktig for Handelsbanken.

- For å unngå å pådra seg forpliktelser overfor leverandører må ansatte overholde regler om det å motta og gi gaver og representasjon.
- Etikkreglene har bestemmelser om det å gi og ta imot bestikkelser. All representasjon må være karakterisert av

Incitamenter

I forbindelse med tjenester knyttet til finansielle instrumenter kan Banken, under visse omstendigheter, betale eller motta incitamenter, dvs. honorarer og provisjoner. Hvis incitamentene betales til eller mottas fra en tredjepart, må formålet med betalingen være å forbedre kvaliteten på tjenesten, og betalingen må ikke hindre Banken i å beskytte kundens interesser.

Følgende gjelder honorarer for handel i verdipapirfond:

Banken mottar godtgjørelse fra HandelsBanken Fonder AB, HandelsBanken Kapitalforvaltning AS, Handelsinvest og HandelsBanken Funds for salg av fondsandeler i det respektive fondsforvaltningsselskapet.

Godtgjørelsen som skal betales, er et beløp beregnet som en prosent av forvaltningshonoraret. I tillegg mottar Banken det finansielle overskuddet fra verdipapirfondvirksomheten etter fradrag av kostnader og godtgjørelsen som allerede er betalt ut.

Kunden betaler bare forvaltningshonoraret til fondsforvaltningsselskapet i henhold til prosenten angitt i faktaarket for det aktuelle fondet. Godtgjørelsen Banken mottar, skal ikke innebære noen ytterligere kostnad for kunden.
Banken mottar også godtgjørelse for verdipapirfond forvaltet av fondsforvaltningsselskaper utenfor Handelsbanken-konsernet (eksterne fond) som Banken selger. Godtgjørelsen mottas fra selskapet som forvalter fondet, eller fra en verdipapirinstitusjon som selger det eksterne selskapets fond. Godtgjørelsen er et beløp beregnet som en prosent av forvaltningshonoraret.
Kunden betaler bare forvaltningshonoraret til fondsforvaltningsselskapet i henhold til prosenten angitt i faktaarket for det aktuelle fondet. Godtgjørelsen Banken mottar, skal ikke innebære noen ytterligere kostnad for kunden.

Mer informasjon om incentiver fås på www.handelsbanken.no eller ved å kontakte en av Handelsbankens kontorer.

Behandling av klager

Alle muntlige og skriftlige klager må i første instans behandles av ditt kontor. Mer informasjon om hvordan Banken behandler kundeklager osv. er tilgjengelig på Bankens nettsted www.handelsbanken.no.

Språk

Språket som brukes i dokumenter og kommunikasjon mellom Banken og kunder er norsk og, om nødvendig, engelsk og svensk.

Lydopptak og annen dokumentasjon

Foretaket foretar lovpålagt lydopptak av telefonsamtaler i tilknytning til ytelse av investeringstjenester og investeringsvirksomhet, eller telefonsamtaler som er ment å føre til at det ytes investeringstjenester eller utøves investeringsvirksomhet.

Foretaket vil foreta lydopptak av samtlige ordrer om kjøp, salg eller tegning av finansielle instrumenter som inngis per telefon. Foretaket har ikke anledning til å utføre ordre som ringes inn til telefoner som ikke er tilkoblet lydopptaksutstyr, herunder mobiltelefon. Lydopptak og annen dokumentasjon vil bli oppbevart av Foretaket.

Lydopptak vil bli oppbevart av Foretaket i en periode som samsvarer med gjeldende lovgivning beregnet fra opptaksdag, og vil normalt bli slettet etter utløpet av den pålagte oppbevaringstiden. Lydopptak med den enkelte kunde vil kunne gjenfinnes ved søk blant annet på tidspunkt for samtalen, inngående og utgående telefonnummer og ansatt hos Foretaket som deltok i samtalen.

Foretaket kan bli pålagt å utlevere lydopptak til offentlig myndighet og andre som kan kreve dette i medhold av lov. I tillegg vil lydopptak kunne bli utlevert til Verdipapirforetakenes Forbunds Etisk Råd, blant annet i forbindelse med behandling av klagesaker for Kunden. Tilknyttede agenter og andre foretak som samarbeider med Foretaket om ytelse av relevante investeringstjenester har tilsvarende plikt til å foreta lydopptak av samtaler med Kunden i den grad det ytes slik investeringstjeneste over telefon.

Dokumentasjon av kommunikasjon gjennom andre kommunikasjonskanaler enn telefon ved ytelse av investeringstjenester vil bli oppbevart av Foretaket i en periode som samsvarer med gjeldende rett.

Foretaket vil etter forespørsel fra Kunden gjøre lydopptak og annen dokumentasjon tilgjengelig for Kunden. Kunden kan få nærmere informasjon om fremgangsmåte ved å ta kontakt med Foretaket.

Beskatning

Eierskap til og avkastning på finansielle instrumenter kan være underlagt beskatning. Skattesatsene og andre skatteregler avhenger av flere faktorer, som dine individuelle omstendigheter, det aktuelle finansielle instrumentet og typen sparing. Reglene kan også endre seg mens man eier et finansielt instrument. Du bør rådføre deg med en profesjonell rådgiver vedrørende skattekonsekvensene av å handle i og å eie et finansielt instrument.

Shortsalg

Shortsalg betyr at en investor som har lånt finansielle instrumenter (for eksempel aksjer) og samtidig forpliktet seg til å tilbakelevere instrumenter av samme kategori til utlåneren på et senere tidspunkt, selger de lånte instrumentene. Ved salget forventer låntakeren å være i stand til å erverve instrumentene på markedet på tilbakeleveringsdatoen til en lavere kurs enn prisen de lånte instrumentene ble solgt for. Hvis prisen isteden går opp, har det funnet sted et tap, og hvis økningen er kraftig, kan tapet bli betydelig. Som kunde bør du være klar over at shortsalg av en aksje som er notert for handel på en handelsplass i EU, eller av europeiske statspapirer, er underlagt spesielle vilkår (se forordning 236/2012 om shortsalg).

Bruk av verdipapirer som sikkerhet

I mange tilfeller kan finansielle instrumenter kjøpes med lånekapital. Siden både egenkapitalen og lånekapitalen påvirker avkastningen, kan du som kunde få større fortjeneste gjennom lånefinansiering enn du ville fått fra en investering med bare egenkapital. Gjelden knyttet til lånekapitalen blir ikke påvirket av om prisene på det kjøpte instrumentet har en negativ eller positiv utvikling, og det er en fordel ved en positiv kursutvikling. Hvis utviklingen er negativ, blir det en tilsvarende ulempe, siden 100 % av gjelden gjenstår. Hele gjelden må betales, også hvis salgsprovenyet fra de finansielle instrumentene ikke dekker hele beløpet.

LEI

En LEI (Legal Entity Identifier, identifikator for juridiske personer) er en global identifikator for selskaper og andre organisasjoner som har blitt innført etter initiativ fra G20-landene. I henhold til EU-lovgivningen må juridiske personer ha en LEI for at de skal kunne foreta en verdipapirtransaksjon. Hvis de ikke har denne koden, har ikke Banken lov til å gjennomføre transaksjonen for kunden.

Banker og verdipapirforetak skal derfor be om at selskaper, foreninger, stiftelser og i visse tilfeller selvstendig næringsdrivende osv. skaffer seg en LEI, før de utfører verdipapirtransaksjoner.

Dette kravet har allerede blitt innført for derivattransaksjoner. Fra 3. januar 2018 vil det også gjelde for andre verdipapirtransaksjoner.

En kunde som trenger LEI, kan ta kontakt med en av leverandørene på markedet. Her finner du godkjente institusjoner for det globale LEI-systemet: http://www.leiroc.org/publications/gls/lou_20131003_2.pdf.

Når du har fått en LEI, må du betale en årsavgift. For handel i derivater må det også betales en årlig fornyelsesavgift. Størrelsen på denne avgiften er angitt på prislisten til den enkelte leverandør.

Mer informasjon om kravet om LEI er tilgjengelig på Bankens nettsted og på nettstedet til Finanstilsynet; www.finanstilsynet.no

Gearede instrumenter osv.

Banken må informere kunder når en beholdning i et gearet instrument eller transaksjoner med betinget forpliktelse reduseres med en viss prosent.

Kunden og Banken er enige om at beregningen av den prosentvise reduksjonen som skal føre til at det blir sendt informasjon til kunden, skal gjøres på en bestemt måte, med hensyn til et enkeltinstrument, en type instrument, hele porteføljen eller metoden Banken mener er egnet på et bestemt tidspunkt, idet det er tatt hensyn til en rekke faktorer, herunder kundens interesser. Hvis kunden ber om det, må Banken informere kunden om hvilken beregningsmetode den bruker.

Risiko forbundet med finansielle instrumenter

Generell informasjon om risiko

Finansielle instrumenter kan gi avkastning i form av utbytte (på aksjer eller verdipapirfond) eller rente (på instrumenter med fast avkastning).
I tillegg kan verdien på instrumentet stige eller falle i forhold til det verdien var da transaksjonen ble gjennomført. Den totale avkastningen er summen av utbyttet/renten og prisendringen på instrumentet.

Risiko betyr her sannsynligheten for at den totale avkastningen på et finansielt instrument blir negativ, dvs. at det finner sted et tap på investeringen. Risikoen for tap varierer fra instrumenttype til instrumenttype.

Større risikotaking betyr vanligvis større muligheter for høy avkastning, men samtidig økt risiko for tap på investeringen.

- Jo høyere risikoen er, desto større prissvingninger må man regne med.
- Jo mindre risikoen er, desto jevnere prisutvikling kan man regne med.

Det er flere ting man kan gjøre for å redusere risikoen for tap på en investering. Det regnes vanligvis som bedre å spre risikoen på flere markeder og på flere typer finansielle instrumenter. Ved transaksjoner i finansielle instrumenter i andre valutaer enn din egen, er det også en valutarisiko.

Som kunde må du være klar over

- at transaksjoner i finansielle instrumenter alltid er forbundet med finansiell risiko
- at du er personlig ansvarlig for risikoen du tar
- at du selv må skaffe deg kunnskap om de aktuelle avtalene, vilkårene, prospektene osv. for handel i det finansielle instrumentet
- egenskaper og risiko knyttet til det aktuelle instrumentet
- at du må undersøke sluttsedler og andre rapporter vedrørende transaksjonene dine, og at du må reklamere umiddelbart ved eventuelle feil
- at du fortløpende må overvåke dine utestående transaksjoner
- at du selv må reagere og iverksette eventuelle nødvendige tiltak, for eksempel ved å avvikle transaksjoner som viser en dårlig utvikling for deg
- at transaksjoner utenfor regulerte markeder innebærer en særskilt risiko, siden informasjonen kan være dårligere

Det ovennevnte gjelder også hvis du har mottatt personlig rådgivning før eller i forbindelse med transaksjonen.

Ulike typer risiko

Nedenfor gis en kort beskrivelse av noen av de vanligste typene risiko.

Markedsrisiko – risikoen for at markedet i sin helhet, eller en del av markedet, går ned.

Kredittrisiko – risikoen for at, for eksempel, utstederen av et finansielt instrument eller en motpart ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser som følge av manglende betalingsevne.

Prisvolatilitetsrisiko – risikoen for store svingninger i kursen/prisen på et finansielt instrument.

Prisrisiko – risikoen for at prisen/kursen på et finansielt instrument går ned.

Skatterisiko – risikoen for at skatteregler og/eller -satser er uklare eller blir endret.

Valutarisiko – risikoen for endringer i valutakursene.

Gearingeffektrisiko – risiko knyttet til måten derivater er utformet på; det er en risiko for at prisutviklingen for den underliggende eiendelen får en større negativ innvirkning på prisen/kursen på derivatet.

Juridisk risiko – risikoen for at relevante lover og regler er uklare eller blir endret.

Selskapsrisiko – risikoen for at et bestemt selskap får en dårligere utvikling enn forventet eller blir rammet av en negativ hendelse, slik at de finansielle instrumentene som er knyttet til selskapet, faller i verdi.

Bransjerisiko – risiko for at en bestemt bransje får en dårligere utvikling enn forventet eller blir rammet av en negativ hendelse, slik at de finansielle instrumentene som er knyttet til bransjen, faller i verdi.

Likviditetsrisiko – risikoen for at du blir ute av stand til å selge eller kjøpe et finansielt instrument når du ønsker det, som følge av lav omsetning i instrumentet.

Renterisiko – risikoen for at verdien på det aktuelle finansielle instrumentet reduseres på grunn av endringer i markedsrentene.

Generell beskrivelse av finansielle instrumenter

Instrumenter med fast avkastning (rentebærende instrumenter)

Hvordan fungerer instrumenter med fast avkastning?

Finansielle instrumenter med fast avkastning utgjør en fordring på utstederen av et lån. Avkastningen gis vanligvis i form av rente. Det finnes ulike typer instrumenter med fast avkastning; de skiller seg fra hverandre med hensyn til hva slags utsteder som har utstedt instrumentet, hvilken sikkerhet utstederen har stilt for lånet, hvor lang tid som gjenstår til forfallsdatoen, og hvordan renten betales ut.

Hvor høy er risikoen jeg tar?

I stor grad er avkastningen knyttet til risikonivået. Større risikotaking betyr større muligheter for høy avkastning, men samtidig økt risiko for at man taper penger. Hvis du trenger hjelp med å finne risikonivået som passer deg, hjelper våre rådgivere deg gjerne.

Risikoen ved et instrument med fast avkastning er ikke bare knyttet til prisendring i låneperioden som følge av endringer i markedsrentene, men også til utstederens evne til å betale tilbake lånet. Dermed avhenger risikonivået av utstederen. Lån utstedt av stater og kommuner regnes som risikofrie med hensyn til tilbakebetaling. Andre hyppige utstedere som kredittinstitusjoner og industriforetak blir også vanligvis regnes for å ha høy kredittverdighet.

Som en tommelfingerregel kan vi si at risikoen for tap er lavere på instrumenter med fast avkastning enn på aksjer.

Se også «Risiko forbundet med finansielle instrumenter».

Hvilke faktorer påvirker avkastningen?

Avkastningen på et instrument med fast avkastning er forhåndsbestemt, forutsatt at investeringen beholdes til forfallsdatoen. Ofte kan instrumentet også selges i løpet av levetiden. Hvis markedsrentene stiger, faller prisen på finansielle instrumenter med fast avkastning som allerede er utstedt. Dermed vil instrumentene med fast avkastning være mindre verdt hvis de selges. Omvendt vil prisen på instrumenter som allerede er utstedt, stige når markedsrentene faller.

Pengemarkedsinstrumenter

Instrumenter som skal tilbakebetales innen ett år, kalles pengemarkedsinstrumenter. Disse kjøpes til underkurs, f.eks. 99 %, og på forfallsdatoen får innehaveren 100 %. Renten er differansen mellom de to summene.

Statskasseveksler og lånesertifikater er eksempler på pengemarkedsinstrumenter. Statskasseveksler er instrumenter med fast avkastning som både den svenske og norske state bruker til kortsiktig finansiering. Lånesertifikater utstedes av selskaper, banker og kommunale og fylkeskommunale myndigheter som har behov for kortsiktig finansiering. Disse instrumentene gir ofte høyere avkastning enn en konto, samtidig som de vanligvis har lav kredittrisiko.

Obligasjoner

En obligasjon er et rentebærende gjeldsinstrument med en løpetid på minst ett år på utstedelsestidspunktet.

Den vanligste typen av obligasjoner i Norge er utstedt med en løpende kupong som enten er fast eller flytende for obligasjonens løpetid. Kupongen utbetales normalt sett kvartalsvis eller årlig avhengig av om det er flytende eller fast rente. Ved handel av obligasjoner etter utstedelse (i obligasjonens løpetid), vil man kjøpe til under- eller overkurs, alt ettersom hvordan markedsavkastningen er på det aktuelle tidspunktet for utstederen av obligasjonen. Obligasjoner omsettes i poster av 1m NOK.

Nullkupongobligasjon er en annen vanlig type obligasjon. En nullkupongobligasjon kjøpes til underkurs, dvs. for et beløp som er lavere enn pålydende, og du får pålydende på forfallsdatoen. Avkastningen på obligasjonen er differansen mellom prisen på nullkupongobligasjonen og obligasjonens pålydende.

Hvis du beholder obligasjonen til forfall, er avkastningen kjent. Størrelsen på avkastningen avhenger av risikonivået, gjeldende markedsrente og løpetid. Ved investering i obligasjoner som lyder på utenlandske valutaer, må det også tas hensyn til valutarisiko.

Statsobligasjoner

Statsobligasjoner er verdipapirer som den svenske og norske staten utsteder for å ta opp statsgjeld. Statsobligasjoner bærer dermed lav risiko. Statsobligasjoner er vanligvis nullkupongobligasjoner. Løpetiden for statsobligasjoner kan være opptil 30 år.

Pantobligasjoner

Pantobligasjoner utstedes av ulike kredittinstitusjoner når disse skal finansiere sine egne utlån. Pantobligasjoner bærer en noe høyere risiko enn statsobligasjoner og gir derfor en noe høyere avkastning. Pantobligasjoner er vanligvis nullkupongobligasjoner, og de har en løpetid på opptil 15 år.

Obligasjoner med fortrinnsrett

Obligasjoner med fortrinnsrett utstedes av institusjoner som har konsesjon fra Finansinspektionen/Finanstilsynet til å utstede slike instrumenter for å finansiere sin virksomhet. Ved slike obligasjoner kreves det at det settes av sikkerhet, hovedsakelig for krav fra obligasjonsinnehavere.

Foretaksobligasjoner

Foretaksbligasjoner utstedes av selskaper som trenger finansiering. I denne kategorien obligasjoner varierer kredittverdigheten mye. Det gjenspeiles i avkastningene. Foretakssobligasjoner kan enten være kupong- eller nullkuponginstrumenter, og de kan ha en løpetid på opptil ti år.

Privatobligasjoner

Privatobligasjoner (retail bonds) kan utstedes av staten, kredittinstitusjoner og selskaper, men til forskjell fra obligasjoner, kan disse omsettes i mindre størrelser enn 1mNOK. Privatobligasjoner er utstedt med en kupong over obligasjonens løpetid, men de kan også være utstedt som nullkupongobligasjoner. Avkastningen vil reflektere kredittrisikoen på utsteder.

Inflasjonstilknyttede obligasjoner

Inflasjonstilknyttede obligasjoner har en innebygd beskyttelse mot inflasjon. Det betyr at kapitalen alltid beholder sin iboende kjøpekraft. Avkastningen består av rente, som kalles kupong, og en kompensasjon for inflasjon. Inflasjonstilknyttede obligasjoner kan kjøpes enten med fast kupong eller i form av et nullkuponginstrument. Inflasjonstilknyttede obligasjoner utstedes av staten, kredittinstitusjoner og selskaper.

Ansvarlige lån
Er en obligasjon som er etterstilt selskapets alminnelige gjeld ved en konkurs. Ansvarlige lån kan utstedes både med fast og flytende kupongrente. Høyere avkastning på ansvarlige lån enn obligasjoner, reflekterer det økte risikonivået. Løpetiden er vanligvis mellom 5 og 10 år.

Verdipapirfond

Hvordan fungerer et verdipapirfond?
Et verdipapirfond kan sammenlignes med en portefølje bestående av ulike typer verdipapirer. Dette kan være svenske eller utenlandske aksjer, opsjoner, futures, lang- eller kortsiktige verdipapirer med fast avkastning – både statspapirer (statsobligasjoner og statskasseveksler) og instrumenter med fast avkastning utstedt av private selskaper (f.eks. pantobligasjoner eller lånesertifikater) – fondsandeler eller investeringer i kontoer hos en kredittinstitusjon.

Et fonds andelseiere eier i fellesskap alle fondets eiendeler, men de overlater til fondsforvaltningsselskapet å forvalte og handle med andelene på vegne av fondet i samsvar med reglene for fondet. Verdipapirfondets investeringsstrategi er angitt i dets regler og det forenklede prospektet.

Hvor høy er risikoen jeg tar?
I stor grad er avkastningen knyttet til risikonivået. Større risikotaking betyr større muligheter for høy avkastning, men samtidig økt risiko for at man taper penger. Hvis du trenger hjelp med å finne risikonivået som passer deg, hjelper våre rådgivere deg gjerne.

Risikoen ved et verdipapirfond er mer spredt, og derfor lavere, enn ved for eksempel kjøp av enkeltaksjer. Det finnes verdipapirfond og spesialfond. Et verdipapirfond investerer vanligvis i minst 16 ulike verdipapirer, vanligvis flere. Spesialfond kan operere utenfor reglene som vanligvis gjelder for verdipapirfond, for eksempel når det gjelder risikospredning. Reglene for et spesialfond må angi tydelig unntakene fra reglene. Hedgefond er en type spesialfond. Fond forvaltes av profesjonelle fondsforvaltere.

Se også «Risiko forbundet med finansielle instrumenter».

Hvilke faktorer påvirker avkastningen?
Prisutviklingen for et verdipapirfond avhenger av utviklingen til de underliggende finansielle instrumentene. For eksempel avhenger prisutviklingen til et aksjefond av prisutviklingen til de underliggende aksjene, mens utviklingen for et rentefond avhenger av markedsmiljøet for renteinstrumenter. Det er redegjort for flere faktorer som påvirker avkastningen, i informasjonsarkene for de ulike gruppene av underliggende instrumenter.

Ulike typer fond har ulike risikonivåer og -faktorer som påvirker avkastningen. Be alltid om et faktaark. Der finner du nærmere opplysninger om fondet du er interessert i.

Hvilke typer fond finnes det?

Aksjefond
Aksjefond investerer hovedsakelig i aksjer og aksjerelaterte verdipapirer. De er best egnet til langsiktige investeringer. På kort sikt kan det være betydelig variasjonen i avkastningen på aksjefond, men for sparing over en lengre periode har aksjemarkedet historisk gitt bedre avkastning enn tradisjonell rentesparing.

Rentefond
Rentefond investerer i rentebærende verdipapirer med ulik løpetid, som obligasjoner eller pengemarkedsinstrumenter. Rentefond er egnet for både kort- og langsiktige investeringer.

Kombinasjonsfond
Kombinasjonsfond investerer i både aksjer og verdipapirer med fast avkastning. De fleste kombinasjonsfond har særskilte retningslinjer som angir andelen som skal investeres i henholdsvis aksjer og verdipapirer med fast avkastning.

Fond i fond
Fond i fond investerer hovedsakelig i andre fond, som aksje- eller rentefond.

Indeksfond
Indeksfond investerer sine eiendeler i finansielle instrumenter som gjenspeiler sammensetningen av en angitt indeks. Denne indeksen kan være basert på enten aksjer eller instrumenter med fast avkastning. Indeksfond er også tilgjengelige i form av børsomsatte fond.

Børsomsatte fond
Børsomsatte fond er vanligvis indeksfond som følger utviklingen til en angitt indeks. Børsomsatte fond omsettes på samme måte som aksjer på en handelsplass.

Hedgefond
Formålet med et hedgefond er vanligvis å gi positiv avkastning, uavhengig av om markedet går opp eller ned i verdi. Hedgefond har betydelig mer fleksible investeringsvalg enn tradisjonelle fond. Selv om poenget med «hedgingen» er å sikre seg mot uventede endringer i markedet, kan et hedgefond ha høy risiko, siden disse fondene kan være svært gearede.

Aksjer

Hvordan fungerer aksjer?
Andeler i et aksjeselskap gir innehaveren rett til en andel av selskapets aksjekapital. Hvis selskapet går med overskudd, betaler det vanligvis ut utbytte på aksjene. Aksjer gir også stemmeretter på generalforsamlingen, selskapets øverste beslutningsorgan. Jo flere aksjer aksjonæren eier, desto større andel av kapitalen, utbyttet og stemmerettene har aksjonæren. Hvilke stemmeretter man har, kommer an på aksjeklassen. Det finnes ulike aksjeklasser; de vanligste er klasse A og klasse B. Aksjer i klasse A gir flere stemmer per aksje enn aksjer i klasse B. Det er to typer aksjeselskaper: allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper. Det er bare allmennaksjeselskaper kan la sine aksjer bli omsatt på en handelsplass.

Hvor høy er risikoen jeg tar?
I stor grad er avkastningen knyttet til risikonivået. Ulike aksjer har ulike risikonivåer og -faktorer som påvirker avkastningen. Større risikotaking betyr vanligvis større muligheter for høy avkastning, men også økt risiko for at man taper penger. Hvis du trenger hjelp med å finne risikonivået som passer deg, hjelper våre rådgivere deg gjerne.

Historisk har investeringer i aksjer gitt betydelig bedre avkastning enn tradisjonell rentesparing, men på kort sikt kan resultatene svinge mye. Derfor anbefales aksjer hovedsakelig til langsiktig sparing. Risikoen går ned hvis investeringen inngår i en bredere portefølje, dvs. en portefølje med flere aksjer og bransjer. I tillegg bør du regelmessig overvåke endringene i verdien på din portefølje og vurdere om du bør foreta en omplassering. Hvis et aksjeselskap der du har kjøpt aksjer, går konkurs, kan du tape pengene dine.

Se også «Risiko forbundet med finansielle instrumenter».

Hvilke faktorer påvirker avkastningen?
Prisen på en aksje påvirkes av flere faktorer, som

- omsetning, dvs. selskapets kapitalinngang og -utgang,
- selskapets utsikter og markedets analyse av disse

faktorene

- den globale økonomiske situasjonen, konjunkturutviklingen, renteforholdene og politiske beslutninger
- psykologiske faktorer
- aksjepriser på internasjonale markeder

Hvor omsettes det aksjer?

Hovedoppgaven til handelsplass er å tilby en effektiv plattform for handel i aksjer. Med handelsplass menes et regulert marked, en multilateral handelsfasilitet (MHF) eller en systematisk internaliserer. Med systematisk internaliserer menes et verdipapirforetak som på en organisert, regelmessig og systematisk måte handler for egen regning ved å utføre kundeordrer. Handelen kan også skje direkte hos et verdipapirforetak (OTC). Bare aksjer i allmennaksjeselskaper kan være notert på et regulert marked, og selskapene er underlagt strenge krav når det gjelder selskapets størrelse, selskapets virksomhetshistorie, eierspredning og offentlige regnskaper som viser selskapets økonomi.

En MHF kan beskrives som et handelssystem som er organisert og levert av en børs eller et verdipapirforetak. Det stilles noe mindre strenge krav til selskapene på en MHF eller en systematisk internaliserer enn på et regulert marked (se ovenfor).

Aksjesplitter og -spleiser

Når det finner sted en aksjesplitt, øker antallet aksjer uten at det finner sted noen endring i aksjekapitalen. En aksjesplitt kan utføres for å redusere aksjeprisen til et mer rimelig nivå, for å øke omsetningen i aksjen på børsen. Motsatt kan man utføre en aksjespleis hvis prisen har falt vesentlig.

Aksjeemisjoner

Hvis et aksjeselskap trenger mer kapital, kan det utstede nye aksjer gjennom en fortrinnsrettsemisjon eller **nyemisjon**. Eksisterende aksjonærer får ofte tegningsretter, dvs. fortrinnsrett til å tegne aksjer. Antallet aksjer som kan tegnes av en aksjonær, er vanligvis proporsjonalt med antallet aksjer som eies på eierregisterdatoen. Tegneren må betale en bestemt pris (emisjonskursen) for de nyutstedte aksjene. Aksjonærer som ikke ønsker å tegne, kan vanligvis selge sine tegningsretter i tegningsperioden på markedet der rettighetene er notert. Når tegningsperioden løper ut, faller tegningsrettene bort og blir verdiløse. Et aksjeselskap kan også gjennomføre en **rettet emisjon**, som gjennomføres på samme måte som en fortrinnsrettsemisjon/nyemisjon, men som er rettet mot en bestemt krets av investorer.

Hvis selskapet ønsker å øke sin aksjekapital ved å overføre eiendeler eller avsatte midler, skjer dette gjennom en **fondsemisjon**. I en fondsemisjon får aksjonærene «brøkdeler» i forhold til antallet aksjer de eier. Disse brøkdelene kan så konverteres til nye aksjer i selskapet. Eventuelle overskytende brøkdeler kan selges på markedet der aksjen er notert.

Gjennom fondsemisjonen får aksjonæren flere aksjer, men aksjonærens andel av selskapets aksjekapital forblir den samme. En annen måte selskapet kan gjennomføre en fondsemisjon på, er ved at man skriver opp aksjenes kvoteverdi. Etter en slik oppskrivning har aksjonæren like mange aksjer som før, og markedsverdien på den investerte kapitalen er den samme.

Depotbevis

Et depotbevis er et dokument som viser at man eier utenlandske aksjer på utenlandske markeder, men som er notert på en norsk handelsplass. Her står man, i tillegg til den generelle risikoen som man også står overfor ved handel i hjemlige aksjer, overfor en risiko for at valutakursene endrer seg.

Konvertible instrumenter

Konvertible instrumenter (dvs. konvertible gjeldsinstrumenter eller obligasjoner) er rentebærende verdipapirer (lån til utstederen av det konvertible instrumentet) som kan

byttes med aksjer innenfor et bestemt tidsrom. Renten på de konvertible instrumentene er vanligvis høyere enn utbyttet på aksjene de byttes mot. Prisen på konvertible instrumenter blir uttrykt som en prosent av nominell verdi.

Strukturerte produkter

Hvordan fungerer strukturerte produkter?

Strukturerte produkter er en samlebetegnelse på finansielle instrumenter som skapes ved at det utstedes et finansielt instrument med egenskaper som er avledet fra andre finansielle instrumenter. Noen tilbud er åpne for allmennheten, mens andre, kalt rettede emisjoner, er rettet mot bare én eller noen få enkeltinvestorer. Dette er fleksible investeringer som kan utformes på mange måter og har en rekke ulike egenskaper. For eksempel er det mulig å tilpasse dem når det gjelder løpetid, markedssyn, risikoprofil og individuelle investeringsbehov. Strukturerte produkter har varierende grad av kapitalbeskyttelse. De kan også være satt sammen med eller uten gearing.

Handel i strukturerte produkter krever spesialkunnskaper. Det er derfor viktig å være oppmerksom på følgende egenskaper ved strukturerte produkter. Måten strukturerte produkter er satt sammen på, innebærer at prisutviklingen til den underliggende eiendelen vil ha innvirkning på prisen eller kursen på det strukturerte produktet. Denne prisinnvirkningen kan være større i forhold til investeringen (premien som er betalt) enn verdiendringen på den underliggende eiendelen. Prisinnvirkningen kalles derfor ofte gearingeffekten, og den kan føre til en større fortjeneste på den investerte kapitalen enn hvis investeringen hadde vært gjort direkte i den underliggende eiendelen. Hvis prisutviklingen for den underliggende eiendelen er annerledes enn det som var forventet, kan gearingeffekten på den annen side også føre til et tap på det strukturerte produktet som er større enn verdiendringen på den underliggende eiendelen. Gearingeffekten varierer etter det strukturerte produktets oppbygging og bruk. Det er derfor et stort behov for å overvåke prisutviklingen til strukturerte produkter og den underliggende eiendelen. Investorer bør være forberedt på å handle raskt hvis investeringen i et strukturert produkt med høy gearing utvikler seg i en ufordelaktig retning. I risikovurderingen er det også viktig å ta hensyn til at muligheten til å stenge en posisjon kan bli mindre ved en negativ prisutvikling.

Avkastningen på et strukturert produkt er knyttet til utviklingen i én eller flere eiendeler eller markeder, som aksjer, valutaer, varer, renter, kreditter eller verdipapirfond.

Hvor høy er risikoen jeg tar?

I stor grad er avkastningen knyttet til risikonivået. Større risikotaking betyr større muligheter for høy avkastning, men samtidig økt risiko for at man taper penger. Hvis du trenger hjelp med å finne risikonivået som passer deg, hjelper våre rådgivere deg gjerne.

I investeringssammenheng betyr risiko sannsynligheten for at den investerte kapitalen faller i verdi. Større risikotaking betyr ofte større muligheter for høy avkastning, men samtidig økt risiko for at man taper penger. Det er alltid en risiko for at du mister hele den investerte kapitalen, eller for at du ikke får solgt de finansielle instrumentene dine. Ulike typer strukturerte produkter har ulike risikonivåer. Risikoen avhenger blant annet av prisutviklingen til den underliggende eiendelen og av de

spesifikke vilkårene for det aktuelle strukturerte produktet. Be alltid om utfyllende markedsføringsmateriell eller nærmere opplysninger om de finansielle instrumentene er du interessert i.

Se også «Risiko forbundet med finansielle instrumenter».

Hvilke faktorer påvirker avkastningen?

Avkastningen på et strukturert produkt er knyttet til utviklingen i én eller flere eiendeler eller markeder, som aksjer, valutaer, varer, renter, kreditter eller verdipapirfond.

Verdien av et strukturert produkt påvirkes i hele produktets levetid av flere faktorer, som utviklingen i og prissvingninger for den underliggende eiendelen, gjenstående løpetid, forventede aksjeutbytter, markedsrenter og bevegelser i valutakursene. Verdien i sertifikatets løpetid blir også påvirket av tilbud og etterspørsel.

Hvilke typer strukturerte produkter finnes det? Strukturerte produkter er en samlebetegnelse på finansielle instrumenter som skapes ved at det utstedes et finansielt instrument med egenskaper som er avledet fra andre finansielle instrumenter.

Handelsbanken tilbyr ulike typer strukturerte produkter. De vanligste typene er kapitalbeskyttede investeringer, sertifikater og warranter.

Kapitalbeskyttede investeringer

Våre kapitalbeskyttede investeringer består av to komponenter: en obligasjonskomponent og en komponent knyttet til utviklingen til ett eller flere markeder.

- Obligasjonskomponenten representerer sikkerhet og innebærer at du får minst det nominelle beløpet tilbake på forfallsdatoen.
- Markedskomponenten gir mulighet for en god avkastning når markedet stiger.

Kombinasjonen av de to komponentene gir mulighet for en god avkastning, samtidig som pengene er beskyttet.

Med våre kapitalbeskyttede investeringer får man tilbake minst det nominelle beløpet på forfallsdatoen. I løpet av løpetiden kan verdien være lavere enn det nominelle beløpet. Hvis markedet går ned, tilbakebetales det nominelle beløpet. Dette innebærer en risiko tilsvarende renten man kunne ha fått hvis pengene isteden hadde vært investert i instrumenter med fast avkastning. Hvis du kjøper en ekstra kapitalbeskyttet investering – med overkurs – risikerer du å miste overkursen hvis markedet går ned, siden kapitalbeskyttelsen bare gjelder det nominelle beløpet.

Kapitalbeskyttede investeringer er tilgjengelige med ulike risikonivåer, ved at ulike markeder vektlegges, og med ulike løpetider. Det er derfor nesten alltid en kapitalbeskyttet investering som passer dine behov.

Sertifikater

Vi tilbyr ulike typer sertifikater med tegningsperioder. Dette er de tre vanligste typene.

Bonussertifikater

Med bonussertifikater har du mulighet til å motta en avkastning i form av en bonus (angitt som et bonusnivå). Bonusen betales ut så lenge det underliggende markedet ikke faller under et bestemt nivå (en bestemt grense) på noe tidspunkt i løpet av løpetiden. Hvis det underliggende markedet overskrider bonusnivået på den siste dagen, mottar du økningen i markedet isteden; du får m.a.o. det beste resultatet. Hvis det underliggende markedet faller under grensen på noe tidspunkt i løpet av løpetiden, betales det ikke ut noen bonus, og sertifikatet får den samme utviklingen som det underliggende markedet, både ved oppganger og nedganger.

Kredittilknyttet sertifikat

Et kredittilknyttet sertifikat er knyttet til kredittrisikoen i en rekke selskaper, og avkastningen betales ut som kuponger i løpetiden. Størrelsen på kupongene avhenger av hvor mange potensielle kreditthendelser som finner sted i selskapene som er med. Jo mindre antallet kreditthendelser er, desto større blir kupongene som betales ut. Hvis sertifikatet for eksempel er knyttet til 50 selskaper, reduseres det investerte beløpet med 1/50 for hver kreditthendelse som finner sted. Samtidig reduseres de fremtidige kupongene med 1/50. En kreditthendelse går vanligvis ut på at et selskap enten blir slått konkurs, i vesentlig grad kommer på etterskudd med betalinger, eller er i ferd med må gjennomgå en rekonstruksjon.

Kupongsertifikater

Et kupongsertifikat er knyttet til ett eller flere underliggende markeder og betaler vanligvis ut én eller flere kuponger i løpetiden. Utbetalte kuponger og/eller tilbakebetalte beløp er knyttet til bevegelser i de underliggende markedene. Dette er våre to vanligste typer kupongsertifikat:

Kupongsertifikater – betinget kupong

Sertifikatene betaler ut én eller flere kuponger hvis det underliggende markedet ikke er under et bestemt nivå de dagene det foretas avlesninger. Hele det investerte beløpet blir tilbakebetalt, forutsatt at det underliggende markedet ikke ligger under et forhåndsbestemt nivå (beskyttelsesnivå) på den siste dagen. I noen tilfeller er et kupongsertifikats løpetid ikke forhåndsbestemt; den kan noen ganger avsluttes med en gang kupongen betales ut. Hvis det underliggende markedet på utløpsdatoen har falt under beskyttelsesnivået, får sertifikatet isteden den samme utviklingen som det underliggende markedet.

Kupongsertifikater – sikker kupong

Sertifikatene betaler ut en årlig kupong uavhengig av utviklingen i det underliggende markedet. Hele det investerte beløpet blir tilbakebetalt på den siste dagen, forutsatt at det underliggende markedet ikke ligger under et forhåndsbestemt nivå (beskyttelsesnivå) på den siste dagen. Hvis det underliggende markedet på utløpsdatoen har falt under beskyttelsesnivået, får sertifikatet isteden den samme utviklingen som det underliggende markedet. Vi tilbyr også sertifikater uten tegningsperiode. Disse omsettes bare på børser eller markeder. Her følger noen eksempler på slike sertifikater.

Lange og korte sertifikater

Lange og korte sertifikater følger det underliggende markedet daglig uten gearing. Denne typen sertifikat gir eksponering for et bestemt marked, både ved oppgang og ved nedgang.

Bull- og bear-sertifikater

Bull- og bear-sertifikater gir mulighet til å sikre en avkastning når markedet stiger eller faller.

- Bull – øker i verdi når det underliggende markedet stiger.
- Bear – øker i verdi når det underliggende markedet faller.

Sertifikatene har daglig gearing og beveger seg derfor mer enn de underliggende eiendelene. Det er viktig å forstå at daglig gearing ikke nødvendigvis betyr at sertifikatene følger markedet med gearing på lengre sikt. Det gjelder bare fra dag til dag. Produkter med daglig gearing er derfor egnet for kortere investeringshorisonter.

Spreadsertifikater

Et spreadsertifikat består av to underliggende eiendeler, som to aksjer, to indekser, to varer eller en kombinasjon av slike eiendeler. Du har et positivt syn på en av eiendelene (lang eiendel) og et negativt syn på den andre eiendelen (kort eiendel). Sertifikatets daglige avkastning er knyttet til differansen mellom

den daglige prosentvise utviklingen i de to eiendelene. Så lenge den lange eiendelen har en bedre utvikling enn den korte eiendelen, vil spreadsertifikatet øke i verdi.

Warranter

Warranter gir deg en positiv avkastning ved både stigende og fallende markeder. Det skilles mellom salgs- og kjøpswarranter.

- Salgswarrant – egnet hvis du tror at markedet vil stige kraftig.
- Kjøpswarrant – egnet hvis du tror at markedet vil falle kraftig.

Warranter gir også mulighet for høy avkastning med begrenset kapital hvis markedet går i riktig retning. Men hvis markedet går i feil retning, kan du tape hele eller store deler av din investerte kapital.

Derivater

Hvordan fungerer derivater?

Derivatinstrumenter er en samlebetegnelse på opsjoner, futures, swaps osv. Verdien på et derivat er basert på den underliggende eiendelen, som for eksempel kan være en aksje, en vare, en valutakurs eller et rentenivå. Andre faktorer kan også påvirke verdien av derivater, som gjenstående løpetid, endringer i renter og volatilitet (et mål på prissvingninger i en underliggende eiendel).

Derivater kan omsettes via et marked eller gjennom transaksjoner mellom to parter (OTC-handel).

Ulike derivater har ulike risikonivåer og -faktorer som påvirker avkastningen. Det er viktig at du finner ut hva som gjelder derivatet du har tenkt å investere i.

Handel i derivater krever spesialkunnskaper. Det er derfor viktig å være oppmerksom på følgende egenskaper ved derivatinstrumenter.

- Måten derivater er satt sammen på, innebærer at prisutviklingen i den underliggende eiendelen vil ha innvirkning på prisen/kursen på derivatet. Denne prisinnvirkningen er ofte større i forhold til investeringen (premien som er betalt) enn verdiendringen på den underliggende eiendelen. Prisinnvirkningen kalles derfor ofte gearingeffekten, og den kan føre til en større fortjeneste på den investerte kapitalen enn hvis investeringen hadde vært gjort direkte i den underliggende eiendelen. Hvis prisutviklingen for den underliggende eiendelen er annerledes enn det som var forventet, kan gearingeffekten på den annen side også føre til et tap på derivatet som er større enn verdiendringen på den underliggende eiendelen. Gearingeffekten varierer etter derivatets struktur og bruk. Det er derfor et stort behov for å overvåke prisutviklingen til derivatinstrumentet og den underliggende eiendelen. Investorer bør være forberedt på å handle raskt, ofte samme dag, hvis investeringen i derivatinstrumentet utvikler seg i en ufordelaktig retning. I risikovurderingen er det også viktig å ta hensyn til at muligheten til å stenge en posisjon kan bli mindre ved en negativ prisutvikling.
- Ved derivattransaksjoner vil du noen ganger bli bedt om å stille sikkerhet. Etter som prisen på den underliggende eiendelen endrer seg, kan sikkerhetskravet også endre seg. Med mindre kunden har stilt tilstrekkelig sikkerhet, har motparten eller Banken generelt forbeholdt seg retten til – uten å rådføre seg med kunden – å stenge posisjonen for i så stor grad som mulig å begrense skaden. Kunden bør derfor også nøye overvåke prisutviklingen med tanke på sikkerhetskravet, for å unngå at posisjonen blir stengt uten at han/hun ønsker det.
- Løpetiden på derivatinstrumenter kan variere fra meget kort tid til opptil flere år. Verdiendringene vil kunne bli større med lange løpetider enn med korte. På den annen side faller verdien på en innehatt opsjon generelt mer og raskere mot slutten av løpetiden, siden tidsverdien avtar. Kunden bør derfor også nøye overvåke løpetiden på derivatinstrumentene.

Hvor høy er risikoen jeg tar?

I investeringssammenheng betyr risiko sannsynligheten for at den investerte kapitalen faller i verdi. Større risikotaking betyr ofte større muligheter for høy avkastning, men samtidig økt risiko for at man taper penger.

Derivater kan brukes til enten å øke eller redusere risikoen. Ved å bruke derivater kan du unngå eller redusere risikoen knyttet til fremtidige endringer i priser/kurser. Hvis du velger å bruke derivater til spekulasjonsformål, tar du en høyere risiko. Risikoen kan variere mye mellom de ulike derivatene. Det er en risiko for at motparten i derivatavtalen ikke oppfyller sine forpliktelser.

Se også «Risiko forbundet med finansielle instrumenter».

Hvilke faktorer påvirker avkastningen?

Verdien på et derivat er basert på den underliggende eiendelen, som for eksempel kan være en aksje, en vare, en valutakurs eller et rentenivå. Andre faktorer kan også påvirke verdien av derivater, som gjenstående løpetid, endringer i renter og volatilitet (et mål på prissvingninger i en underliggende eiendel).

Ulike derivater har ulike risikonivåer og -faktorer som påvirker avkastningen. Det er viktig at du finner ut hva som gjelder derivatet du har tenkt å investere i.

Hvilke typer derivater finnes det? Derivatinstrumenter er en samlebetegnelse på opsjoner, futures, swaps osv. Verdien på et derivat er basert på den underliggende eiendelen, som for eksempel kan være en aksje, en vare, en valutakurs eller et rentenivå.

Handelsbanken tilbyr ulike typer derivater.

Opsjoner

En opsjon er en avtale mellom to parter som gir innehaveren

- rett, men ikke plikt, til å kjøpe (kjøpsopsjon) eller selge (salgsopsjon) den underliggende eiendelen til en forhåndsbestemt pris (innløsningskurs) på et forhåndsbestemt tidspunkt (utløpsdato).

En opsjon er en avtale mellom to parter som gir utstederen

- plikt til å selge (kjøpsopsjon) eller kjøpe (salgsopsjon) den underliggende eiendelen til en forhåndsbestemt pris (innløsningskurs) på et forhåndsbestemt tidspunkt (utløpsdato).

Prisen på opsjonen kalles premie og betales av innehaveren av opsjonen (kjøperen) til utstederen (selgeren) av opsjonen.

Forwards/futures

Fremtidig renteavtaler / futures er avtaler mellom to parter, der kjøperen og selgeren forplikter seg til å henholdsvis kjøpe og selge den underliggende eiendelen til en forhåndsavtalt pris og med levering på et senere tidspunkt.

Når det gjelder forwards, finner betaling og levering sted på utløpsdatoen. Ved futures finner det sted et daglig oppgjør.

Swaps

En swap er en avtale der to parter bytter avkastningen/kontantstrømmer fra to eiendeler, og dermed risikoen, med hverandre. For eksempel går en valutaswap ut på at to parter er enige om på to tidspunkter å bytte betalingsstrømmene med hverandre i to ulike valutaer, mens en renteswap kan gå ut på at partene skal foreta betalinger til hverandre beregnet ved henholdsvis fast og flytende rente.